

ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Посібник

За редакцією Козак З. Я.

ПЕРЕДМОВА

Шановні читачі!

Вашій увазі пропонується брошура, в якій розкриваються базові питання доступу до екологічної інформації за запитом. Брошура є результатом діяльності Міжнародної благодійної організації «Екологія-Право-Людина» (колишня назва – Благодійний фонд «Екоправо-Львів») у рамках проекту «Реалізація доступу до екологічної інформації», за фінансової підтримки Інституту Відкритого Суспільства (Швейцарія). Проект започатковано з метою покращити практичний доступ громадськості до екологічної інформації шляхом зобов'язання органів державної влади та місцевого самоврядування надавати таку інформацію і охоплює п'ять областей Західної України – Волинську, Закарпатську, Львівську, Івано-Франківську та Тернопільську.

Метою брошури є висвітлення азів, володіння якими допоможе громадськості самостійно одержати екологічну інформацію. Тому брошура складається з:

- основних питань, з якими зустрічається громадськість, реалізуючи своє право на доступ до екологічної інформації, та відповідей на них,
- окремих взірців документів, за допомогою яких громадськість може реалізувати своє право на доступ до екологічної інформації та захистити його,
- контактної інформації органів державної влади та місцевого самоврядування, включаючи спеціалізовані органи державної виконавчої влади та їх органи на місцях,
- нормативного матеріалу, що охоплює базові закони і положення, що регулюють порядок одержання екологічної інформації.

Для зручності користування на початку видання подається деталізований зміст брошури. Одержати брошуру Ви можете безкоштовно, звернувшись за адресою:

**Міжнародна благодійна організація
«Екологія-Право-Людина»**

Адреса: **вул. Крушельницької, 2,
м. Львів 79000, Україна**
Тел./факс: **+ 38 (032) 297-14-46**
Телефон: **+ 38 (0322) 72-27-46**
e-mail: **eprac@mail.lviv.ua**
веб-сторінка: **<http://www.epl.org.ua>**

Ми щиро сподіваємося, що ця брошура допоможе Вам у самостійній реалізації права на доступ до екологічної інформації, яке гарантується основним документом нашої держави – Конституцією України.

*З найкращими побажаннями,
Колектив МБО «Екологія-Право-Людина»*

ХТО МАЄ ПРАВО ДОСТУПУ ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ?

Конституція України встановила право громадян на вільний доступ до інформації про стан довкілля, якість продуктів харчування та предметів.

Відповідно до Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, Україна взяла на себе зобов'язання гарантувати громадськості надання екологічної інформації за її запитом. Громадськість – це одна або більше фізичні чи юридичні особи, їх об'єднання, організації або групи, які діють згідно з національним законодавством або практикою.

Право на доступ до екологічної інформації громадян і громадських організацій також передбачено у Законі України «Про охорону навколишнього природного середовища» (статті 9, 21, 25, 25¹). Інші екологічні закони передбачають право на отримання того чи іншого виду екологічної інформації. Наприклад, Закон України «Про відходи» передбачає право на одержання достовірної інформації про безпеку об'єктів поводження з відходами – як тих, що вже експлуатуються, так і тих, що планується збудувати.

Отже, як громадяни, так і громадські організації мають право доступу до екологічної інформації.

ЯКА ІНФОРМАЦІЯ Є ЕКОЛОГІЧНОЮ?

Екологічна інформація – це будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:

1. *Стан навколишнього природного середовища, його об'єктів, їх взаємодію та рівні забруднення:*
 - 1.1. Стан навколишнього природного середовища.
 - 1.2. Стан об'єктів навколишнього природного середовища:
 - земель,
 - ґрунту,
 - вод,
 - надр,
 - атмосферного повітря,
 - рослинного світу,
 - тваринного світу,
 - ландшафту,
 - природних об'єктів,
 - біологічне різноманіття і його компоненти, включаючи генетично видозмінені організми.
 - 1.3. Взаємодію між об'єктами навколишнього природного середовища.
 - 1.4. Рівні забруднення навколишнього природного середовища, його об'єктів.
2. *Джерела, фактори, матеріали, речовини, продукцію, енергію, фізичні фактори*, які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей, наприклад:
 - шум,
 - вібрація,
 - електромагнітне випромінювання,
 - радіація.
3. *Діяльність*, що впливає або може вплинути на складові навколишнього середовища.
4. *Заходи*, що впливають або можуть вплинути на складові навколишнього середовища:
 - адміністративні заходи,
 - угоди в галузі навколишнього середовища,
 - політика,

- законодавство,
 - плани,
 - програми,
 - прогнози.
5. Аналіз затрат і результатів та інший *економічний аналіз* і припущення, використані в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища. Зокрема,
 - витрати, пов'язані із здійсненням природоохоронних заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природного середовища, інших *джерел фінансування*.
 6. *Стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд* тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових навколишнього середовища або через ці складові, фактори, діяльність або заходи. Зокрема,
 - загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій, результати ліквідації цих явищ, рекомендації щодо заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на природні об'єкти та здоров'я людей.

ХТО ПОВИНЕН НАДАВАТИ ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ?

Суб'єктами, які зобов'язані надавати екологічну інформацію, є:

1. Кабінет Міністрів України.
2. Спеціально уповноважені на те державні органи з охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів:
 - 2.1. Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів – Міністерство охорони навколишнього природного середовища.
 - 2.2. Органи на місцях спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів (державні управління екології та природних ресурсів в областях, екологічні інспекції).
 - 2.3. Інші державні органи, до компетенції яких законодавством України та Автономної Республіки Крим віднесено здійснення охорони навколишнього природного середовища і використання природних ресурсів (наприклад, Державний комітет по водному господарству та його органи на місцях, Державний комітет по лісовому господарству та його органи на місцях).
3. Інші державні органи відповідно до законодавства України.
4. Органи місцевого самоврядування (ради, їх виконавчі і розпорядчі органи тощо).
5. Підприємства, установи та організації, діяльність яких може негативно вплинути або впливає на стан навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей (наприклад, комунальні водоканалізаційні підприємства).
6. Фізичні особи:
 - які виконують державні адміністративні функції згідно з національним законодавством, включаючи конкретні обов'язки, види діяльності та послуги, що мають відношення до навколишнього середовища;
 - на які покладено виконання державних обов'язків чи функцій, або які надають населенню послуги, що мають відношення до навколишнього середовища.

ЯК ОДЕРЖАТИ ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ?

Екологічна інформація надається громадськості з врахуванням наступних правових засад:

- 1. Заборона дискримінації**

Громадськість отримує доступ до екологічної інформації без дискримінації за ознаками:

 - для фізичних осіб – громадянства, національної приналежності або місця проживання,
 - для громадських організацій – без дискримінації за ознаками її зареєстрованого місцезнаходження або фактичного центру діяльності.
- 2. Відкритий доступ до екологічної інформації**

Екологічна інформація є інформацією з відкритим доступом. Обмеження права на одержання відкритої інформації забороняється законом. Тому екологічна інформація повинна надаватися громадськості.
- 3. Обмеження у доступі встановлюються законами**

Законами, як виключення, можуть бути передбачені чіткі випадки, коли екологічна інформація може не надаватися. Такі випадки стосуються або умов, за наявності яких відсутня можливість надати екологічну інформацію, або захищаються інтереси інших суб'єктів.

До першої групи належать випадки, коли:

 - державний орган, до якого було направлено запит, не має у своєму розпорядженні відповідної екологічної інформації;
 - запит є очевидно необґрунтованим або сформульованим в надто загальному вигляді; або
 - запит стосується матеріалів, що знаходяться на завершальній стадії їх підготовки, або стосується внутрішнього інформаційного обміну між державними органами.

До другої групи належать випадки, коли інформація, наприклад:

 - є державною таємницею,
 - конфіденційною інформацією,
 - інформацією, що стосується особистого життя громадян.

Проте, вказані виключення не означають, що державний орган чи орган місцевого самоврядування безпеліційно не надає екологічну інформацію. Ні, він має право вирішити, чи надавати цю інформацію, чи не надавати її.

Не зважаючи на існуючі виключення, державний орган чи орган місцевого самоврядування все рівно зобов'язаний надати екологічну інформацію якщо:

 - інформація є суспільно значимою, тобто вона є предметом громадського інтересу і право громадськості знати цю інформацію переважає право її власника на її захист,
 - екологічна інформація може бути відокремлена від решти інформації без шкоди конфіденційності інформації.
- 4. Обов'язок забезпечити одержання інформаційних запитів повноважними суб'єктами**

У тих випадках, коли суб'єкт, до якого направлено запит, не має у своєму розпорядженні екологічної інформації і не повинен її мати, він у максимально стислий строк:

 - або інформує подавця запиту про державний орган, до якого, як він вважає, можна звернутися із запитом про надання відповідної інформації,
 - або сам направляє цей запит компетентному органу та належним чином повідомляє про це подавця запиту.

- 5. Одержання інформації без необхідності формулювати зацікавленість** Згідно з ст. 4.1.а) Оргуської конвенції екологічна інформація надається громадськості без необхідності формулювання нею своєї зацікавленості. Крім того, ст. 32 Закону України «Про інформацію» вказує, що громадянин має право вимагати надання будь-якого офіційного документу, незалежно від того, стосується цей документ його особисто чи ні.
Тому державні органи та органи місцевого самоврядування зобов'язані надавати інформацію на запит громадськості, незалежно від того, чи вказана у ньому мета одержання такої інформації. А відмова у наданні інформації на тій підставі, що громадськістю не зазначена її зацікавленість в одержанні відповідних відомостей, є незаконною.
- 6. Одержання інформації у формі, в якій просить її надати громадськість** Ст. 34 Конституції України гарантує, що кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір. Ст. 4 Оргуської конвенції вказує, що екологічна інформація надається у формі згідно з запитом громадськості.
Тому громадяни чи громадські організації мають право вимагати і одержувати екологічну інформацію як в усній, письмовій, аудіовізуальній формі, так і в інших формах.
- 7. Одержання інформації у максимально стислі строки** Органи державної влади та місцевого самоврядування зобов'язанні надавати екологічну інформацію у строки, встановлені законами.
Законодавство встановлює строки щодо:
– вивчення запиту на предмет можливості його задоволення – не більше 10 календарних днів
– задоволення запиту – не більше одного місяця.

ЯК ОФОРМИТИ ЗАПИТ?

Одним з шляхів реалізації права доступу до екологічної інформації є її одержання за запитом. Запит може бути здійснений у будь-якій формі. В окремих випадках закони встановлюють конкретну форму запиту. Так, згідно з ч. 1 ст. 32 Закону України «Про інформацію» інформаційний запит щодо доступу до офіційних документів подається у письмовій формі. Проте, письмова форма запиту має перевагу, оскільки в подальшому вона може виступити доказом того, яка саме інформація запитувалася.

В інформаційному запиті необхідно вказати:

- орган (суб'єкт), якому скеровується інформаційний запит,
- ідентифікувати особу, яка подає запит (для громадян – прізвище, ім'я, по-батькові, адресу, за якою громадянин бажає одержати відповідь; для громадської організації – найменування та місце її знаходження, посаду, прізвище та ініціали особи, що скеровує запит від імені громадської організації),
- інформацію, яку хоче одержати запитувач,
- дату запиту та підписати його.

Корисні поради

- 1) законодавець допускає різні форми інформаційних запитів (письмові, електронні тощо). Доцільно запит скеровувати у письмовій формі з метою формування у подальшому доказової бази,
- 2) залишайте собі копію (бажано фотокопію, хоча це не обов'язково) запиту про доступ до екологічної інформації. У такому разі можна з'ясувати, яку саме інформацію запитував громадянин чи громадська організація,
- 3) дотримуйтеся вимог щодо форми і змісту запиту, передбачених законами України. Оскільки недотримання законодавчих вимог є формальною, але законною, підставою у відмові в наданні екологічної інформації,

- 4) ні Конституція України, ні Оргуська конвенція, ні закони України не встановлюють жодних обмежень з кількості запитань щодо екологічної інформації. Тому запитувач самостійно визначає ту кількість питань, які його цікавлять, але варто обмежуватися тою інформацією, яка є необхідною,
- 5) формулюйте запитання таким чином, щоб виключити можливість наявності підстав для відмови. Наприклад, формування запиту у занадто загальному вигляді є підставою для відмови у наданні екологічної інформації,
- 6) законодавець не встановлює вимоги щодо шляхів надходження запитів до компетентних суб'єктів. Якщо громадськість скеровує запит через поштовий зв'язок, варто надсилати його рекомендованим листом з повідомленням про вручення, оскільки квитанція та повідомлення можуть бути необхідними в разі виникнення потреби оскарження порушених прав у суді. Якщо запит заноситься безпосередньо до відповідного органу, то запитувач має вимагати реєстрації свого запиту в журналі реєстрації вхідної кореспонденції та вчинення відповідної помітки на копії запиту (зокрема, дати та номеру реєстрації запиту, посади, прізвища та ініціалів особи, що прийняла запит, її підпис),
- 7) у запиті ідентифікується особа запитувача. У протилежному випадку, такий запит розглядається як анонімний лист, тому державний орган чи орган місцевого самоврядування взагалі не розглядатиме його.

ЯК ЗАХИСТИТИ ПРАВО НА ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ?

У разі відмови громадськості в одержанні екологічної інформації слід звернути увагу на наступне:

- 1) відмова доводиться до запитувача у письмовій формі,
- 2) у відмові вказується:
 - посадова особа, яка відмовляє у задоволенні запиту,
 - дата відмови,
 - мотивована підстава відмови. Правомірними підставами відмови є лише ті, що передбачені законами.

Є декілька шляхів, за допомогою яких можна оскаржити відмову та відновити порушене право на доступ до екологічної інформації. Умовно їх можна поділити на оскарження незаконної відмови в адміністративному та судовому порядку.

Якщо громадськість не згідна з відмовою у наданні екологічної інформації, то таку відмову можна оскаржити до:

- вищестоящого органу, якому підпорядкований орган державної влади чи місцевого самоврядування. Наприклад, оскаржити неправомірність дій посадової особи виконавчого комітету міської ради голові виконкому цієї ж ради,
- спеціально уповноваженого органу державної влади з питань охорони довкілля. Наприклад, згідно з ст. ст. 91-4 та 242-1 Кодексу про адміністративні правопорушення за відмову від надання чи несвоєчасне надання екологічної інформації розглядати справи про адміністративні правопорушення і накладати адміністративні стягнення мають право Головний державний інспектор України з охорони навколишнього природного середовища та його заступники, головні державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва і Севастополя та їх заступники, головні державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища Чорного, Азовського морів та їх заступники, старші державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища, державні інспектори з охорони навколишнього природного середовища.

Крім того, оскаржити неправомірну відмову можна до органів прокуратури. Така можливість випливає з Конституції України, Кодексу про адміністративні правопорушення, законів України «Про прокуратуру», «Про інформацію», «Про звернення громадян».

Громадськість може на власний вибір спершу оскаржити відмову в адміністративному порядку, а потім до суду, або оскаржити відмову безпосередньо до суду.

Незалежно від шляхів захисту порушеного права громадськість у тій чи іншій мірі стикнеться з проблемою відсутності чи недостатності правових знань. Тому з метою надання безоплатної правової допомоги у захисті порушених прав громадськості в Україні діють декілька громадських організацій. Однією з них є Міжнародна благодійна організація «Екологія-Право-Людина».

Тому, якщо

- Вам невідомо до якого органу державної влади чи місцевого самоврядування необхідно звернутися за екологічною інформацією,
- Ви не знаєте у якій формі звернутися для одержання екологічної інформації,
- Вам відмовили у доступі до екологічної інформації,
- Вам не відомо, які заходи і засоби можна застосувати для захисту порушених прав,
- Ви залишилися один на один з будь-якими проблемами з доступу до екологічної інформації, якою володіють державні органи та органи місцевого самоврядування, –

зверніться до МБО «Екологія-Право-Людина». Наші юристи нададуть Вам безоплатну правову допомогу у захисті порушених прав з доступу до екологічної інформації, якою володіють органи державної влади і місцевого самоврядування.

ДОДАТКИ

Взірець запиту з доступу до екологічної інформації

(вказіть назву та адресу суб'єкта, якому подається запит)

(вказіть прізвище, ім'я, по батькові та адресу громадянина, який подає запит)

ЗАПИТ

Керуючись Конституцією України, Конвенцією про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про звернення громадян», «Про інформацію»,
прошу:

1) надати мені наступну екологічну інформацію:

- 1.1) _____
- 1.2) _____
- 1.3) _____
- 1.4) _____

(конкретизуйте питання щодо екологічної інформації)

2) надати екологічну інформацію у _____ формі,
(вказіть у якій формі – письмовій, електронній, аудіовізуальній чи іншій – бажаєте одержати екологічну інформацію)

3) екологічну інформацію вислати на мою поштову адресу _____

(якщо бажаєте екологічну інформацію одержати іншим чином, наприклад, одержати її особисто, ознайомитися на місці, зазначте саме цю вимогу)

« _____ » _____ 200__ р.

Підпис

Взірець скарги щодо порушення права на доступ до екологічної інформації

Прокуратурі _____
(вказіть назву прокуратури та її поштову адресу)

(вказіть прізвище, ім'я, по батькові та адресу громадянина,
який подає запит)

СКАРГА

« ____ » _____ 200__ р. я звернувся/лася з запитом про доступ до екологічної інформації до _____ (вказіть назву суб'єкта, до якого направили запит) (додаток № 1). Я просив/ла надати екологічну інформацію щодо _____. Запит був одержаний « ____ » _____ 200__ р. (додаток № 2).

На мій запит надійшла відповідь від « ____ » _____ 200__ р. № _____ (додаток № 3). У наданні екологічної інформації мені було відмовлено, оскільки мною не було вказано мети, з якою я хочу одержати інформацію (або вкажіть іншу причину відмови, якщо така зазначена).

Такими діями порушено моє право доступу до екологічної інформації, оскільки згідно з ст. 4.(1).а Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, екологічна інформація повинна надаватися без обґрунтування громадськістю своєї зацікавленості (або вкажіть інші підстави, якими обґрунтовуєте незаконність відмови у доступі до екологічної інформації).

Враховуючи викладене та керуючись Конституцією України, Конвенцією про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля, КпАП України, законами України «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про інформацію», «Про прокуратуру»,

прошу:

1. Забезпечити відновлення мого порушеного права та зобов'язати _____ (вказіть назву суб'єкта, до якого подавався запит) надати повну, достовірну екологічну інформацію, яка запитувалася у запиті від « ____ » _____ 200__ р.
2. Скласти протокол про вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 212³ КпАП України, та відповідно до ст. 221 КпАП України надіслати його на розгляд до суду.
3. Про результати розгляду справи та вжиті заходи письмово повідомити мене у встановлений законодавством строк.

Додатки:

1. Копія запиту від « ____ » _____ 200__ р.
2. Копія повідомлення про вручення рекомендованого поштового відправлення.
3. Копія відповіді від « ____ » _____ 200__ р. № _____.

« ____ » _____ 200__ р.

Підпис

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ТА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

ДЕРЖАВНІ ОРГАНИ

I. ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

1. Верховна Рада України

адреса 01021, м. Київ, вул. Грушевського, 5
тел. (044) 293 2315
e-mail postmaster@rada.kiev.ua
URL http://www.rada.gov.ua/

2. Президент України

адреса 01220, м. Київ, вул. Банкова, 11

Приймальня Адміністрації Президента України

адреса 01220, м. Київ, вул. Шовковична, 12
тел. (044) 291 5071, 226 2077
URL http://www.president.gov.ua/

3. Кабінет Міністрів України

адреса 01008, м. Київ, вул. Грушевського, 12/2
тел. приймальня (044) 226 3210
довідкова служба (044) 253 1663, 256 6333
приймальня громадян (044) 253 2171
факс (044) 254 0584
e-mail pr@kmu.gov.ua
URL http://www.kmu.gov.ua/

4. Конституційний Суд України

адреса 01033, м. Київ, вул. Жилианська, 14
тел. (044) 220 8396
факс (044) 220 0433
e-mail admin@ccu.gov.ua
http://www.ccu.gov.ua

5. Верховний суд України

адреса 01024, м. Київ, вул. Пилипа Орлика, 4
тел. (044) 293 4218
факс (044) 253 0314
e-mail supcourt@scourt.gov.ua
URL http://www.scourt.gov.ua

6. Генеральна Прокуратура України

адреса 01601, м. Київ-11, МСП,
вул. Різницька, 13/ 15
тел. (044) 573 9389
тел. приймальні (044) 200 7662, 200 7822
факс (044) 290 2269
URL http://www.gp.gov.ua/

II. ОБЛАСНІ ДЕРЖАВНІ АДМІНІСТРАЦІЇ

1. Волинська обласна державна адміністрація

адреса 43027, м. Луцьк, Київський майдан, 9
тел. (0332) 778 153
факс (0332) 778 100

e-mail post@voladm.gov.ua
URL http://www.voladm.gov.ua

2. Закарпатська обласна державна адміністрація

адреса 88008, м. Ужгород, пл. Народна, 4
тел. (0312) 613 419
факс (0312) 613 356
e-mail admin@carpathia.gov.ua
URL http://www.carpathia.gov.ua

3. Івано-Франківська обласна державна адміністрація

адреса 76004, м. Івано-Франківськ,
вул. Грушевського, 21
тел. (0342) 552 007
факс (0342) 552 186
e-mail oda@if.gov.ua
URL http://www.if.gov.ua

4. Львівська обласна державна адміністрація

адреса 79008, м. Львів, вул. Винниченка 18,
тел. канцелярія (032) 299 9207
URL http://www.loda.gov.ua

5. Рівненська обласна державна адміністрація

адреса 33000, м. Рівне, Майдан Просвіти, 1
тел. (0362) 695 165
факс (0362) 260 835
e-mail roda1@obladmin.rv.ua
URL http://www.obladmin.rv.ua/

6. Тернопільська обласна державна адміністрація

адреса 46021, м. Тернопіль,
вул. Грушевського, 8
тел. (0352) 520 788
e-mail ter_oda@utel.net.ua
URL http://www.oda.te.gov.ua

III. СПЕЦІАЛЬНО УПОВНОВАЖЕНІ ЦЕНТРАЛЬНІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ТА ЇХ ОРГАНИ НА МІСЦЯХ

1. Міністерство охорони навколишнього природного середовища України

адреса 01601, м. Київ,
вул. Урицького, 35
тел. (044) 206 3100
факс (044) 206 3107
e-mail secr@menr.gov.ua
URL http://www.menr.gov.ua

Обласні державні управління екології та природних ресурсів:

Державне управління екології та природних ресурсів у Волинській області

адреса 43025, м. Луцьк, вул. Суворова, 20
тел./факс (03322) 233 96, 253 21
e-mail eco@voleco.gov.ua

Державне управління екології та природних ресурсів у Закарпатській області

адреса 88000 м. Ужгород, вул. Швабська, 14
тел. (0312) 613 689
факс (0312) 616 701
e-mail root@eco08.freenet.kiev.ua
URL <http://www.ecores.uzhgorod.ua/>

Державне управління екології та природних ресурсів в Івано-Франківській області

адреса 76005, м. Івано-Франківськ, вул. Національної Гвардії, 14
тел. (0342) 235 005
e-mail ifecobez@il.if.ua

Державне управління екології та природних ресурсів у Львівській області

адреса 79026, м. Львів, вул. Стрийська, 98
тел. (032) 297 9350
e-mail enviro@mail.lviv.ua

Державне управління екології та природних ресурсів у Рівненській області

адреса 33028, м. Рівне, вул. Толстого, 20
тел. (0362) 63-30-27
e-mail eco-safety@icc.rv.ua

Державне управління екології та природних ресурсів у Тернопільській області

адреса 46003, м. Тернопіль, вул. За Рудкою, 33
тел. (0352) 259 593, 259 562
факс (0352) 259 566
e-mail root@eco.gov.ternopil.ua

2. Міністерство України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи

адреса 01030, м. Київ, вул. О.Гончара, 55
тел. (044) 247 3178, 247 3222
e-mail main@mns.gov.ua
URL <http://www.mns.gov.ua/index.ua.php?m=0>

Обласні управління МНС України

Управління МНС у Волинській області

адреса 43020, м. Луцьк, вул. Електроапаратна 6,
тел. (03322) 543 44
e-mail fire@fire.lutsk.ua
URL <http://www.fire-volyn.lutsk.ua/>

Управління МНС у Закарпатській області

адреса 88000, м. Ужгород, вул. А. Волошина, 37,
тел. (03322) 543 44
URL <http://www.01-uzh.org/>

Управління МНС в Івано-Франківській області

адреса 76000, м. Івано-Франківськ, вул. Франка, 6
тел. (0312) 330 13, 616 322
e-mail ods@optima.com.ua
URL http://firedep.if.ua/_index.htm

Управління МНС у Львівській області

адреса 79008, м. Львів, вул. Підвальна, 6
тел. (032) 239 0261, 239 0262
факс (0322) 750 120
e-mail upb@mns.lviv.ua

Головне управління МНС України у Рівненській області

адреса 33000, м. Рівне, вул. Гетьмана Полуботка, 37
тел. (0362) 267 786
факс (0362) 224 899
e-mail fire@rivne.com
URL <http://www.01.rv.ua>

Управління МНС у Тернопільській області

адреса 46011, м. Тернопіль, вул. Лесі Українки, 6
тел. (0352) 241 100
факс (0352) 434 320
e-mail umnstr@tr.ukrtel.net
URL <http://www.tr.ukrtel.net/fire/>

3. Державний комітет по водному господарству України

адреса 01601, м. Київ-4, МСП, вул. Велика Васильківська, 8
тел. (044) 234 1379
факс (044) 235 3192
e-mail scwm@scwm.gov.ua
URL <http://www.scwm.gov.ua/>

Обласні управління Держкомводгоспу

Волинський облводгосп

адреса 43005, м. Луцьк, вул. 8 Березня, 1
тел./факс (03322) 344 13
e-mail vod@gosp.lutsk.ua

Закарпатський облводгосп

адреса 88018, м. Ужгород, Слов'янська набережна, 5
тел./факс (0622) 128-53
e-mail vodhoz@mail.uzhgorod.ua

Івано-Франківський облводгосп

адреса 76014, м. Івано-Франківськ,
вул. Академіка Сахарова, 23-а
тел. (03422) 300 92
факс (03422) 314 54
e-mail voda@if.ukrtel.net

Львівський облводгосп

адреса 79017, м. Львів,
вул. Родини Крушельницьких, 14
тел. (0322) 798 277, 758 601
факс (0322) 750 784, 750 794

Тернопільський облводгосп

адреса 46003, м. Тернопіль,
вул. За Рудкою, 35
тел./факс (0352) 526 422
e-mail ternopil@vogosp.te.ua

Рівненський облводгосп

адреса 33013, м. Рівне,
вул. Кавказька, 7
тел./факс (0362) 221 154
e-mail vodres@icc.rv.ua

4. Державний комітет**лісового господарства України**

адреса 01023, м. Київ,
вул. Шота Руставелі 9а,
тел. (044) 235 5620, 226 3253
URL <http://dkg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index>

Обласні управління Держкомлісгоспу:**Волинське обласне управління лісового господарства**

адреса 43000, м. Луцьк,
проспект Волі, 30
тел. (03322) 400 70, 400 69
e-mail volynlis@fk.lutsk.ua

Закарпатське обласне управління лісового господарства

адреса 88017, м. Ужгород,
вул. Собранецька, 156
тел. (0312) 612 187, 612 187
e-mail zls@mail.uzhgorod.ua

Івано-Франківське обласне управління лісового господарства

адреса 76015, м. Івано-Франківськ,
вул. Сестер Василянок, 48
тел. (03422) 490 93, 432 52

Львівське обласне управління лісового господарства

адреса 79058, м. Львів,
вул. Яворницького, 8-б
тел. (032) 297 6121, 297 6122
e-mail lvivlis@untel.net.ua, lisbiz@untel.net.ua

Рівненське обласне управління лісового господарства

адреса 33000, м. Рівне,
вул. Пушкіна, 26
тел. (0362) 267 464, 222 246
e-mail mail@rivnelis.rv.ua

Тернопільське обласне управління лісового господарства

адреса 46000, м. Тернопіль,
вул. Багата, 5-а
тел. (0352) 523 002
e-mail admin@ternopillis.ssft.net

5. Міністерство охорони здоров'я України

адреса 01021, м. Київ,
вул. Грушевського, 7
тел. (044) 293 2439
факс (044) 253 6975
e-mail moz@moz.gov.ua
URL <http://www.moz.gov.ua>

Департамент державного санітарно-епідеміологічного нагляду МОЗ України

адреса 01021, м. Київ,
вул. М. Грушевського, 7,
e-mail: omel@moz.gov.ua

Обласні санітарно-епідеміологічні станції**Волинська обласна СЕС**

адреса 43010, м. Луцьк, проспект Волі, 55
тел. (03322) 341 62
факс (03322) 302 97

Закарпатська обласна СЕС

адреса 88000, м. Ужгород,
вул. Собранецька, 96
тел. (03122) 428 77
факс (03122) 422 03

Івано-Франківська обласна СЕС

адреса 76000, м. Івано-Франківськ,
вул. Шевченка, 4
тел. (03422) 252 84
факс (03422) 311 71
e-mail kerma@ua.fm

Львівська обласна СЕС

адреса 79005, м. Львів, вул. Зелена, 12
тел. (0322) 762 838
факс (0322) 753 548, 762 833
e-mail ses@lviv.gu.net

Рівненська обласна СЕС

адреса 33028, м. Рівне,
вул. Котляревського, 3
тел. (0362) 233 364
факс (0362) 235 354, 237 028
e-mail oses@obladminrv.ua,
oses@rvadmin.net

Тернопільська обласна СЕС
адреса 46008, м. Тернопіль,
вул. Федьковича, 13
тел. (0322) 222 184
факс (0322) 221425, 220871, 221418
e-mail teroblises@mail.te.ua

**6. Державний комітет України
по земельних ресурсах**

адреса 0351, м. Київ,
вул. Народного Ополчення, 3
тел. (044) 249 9691, 249 9675
факс (044) 249 9670
e-mail kancel@dkzr.gov.ua,
pogorelaya@softline.kiev.ua

**7. Міністерство будівництва, архітектури,
житлово-комунального господарства
України**

адреса 01025, м. Київ-25,
вул. Велика Житомирська, 9
тел. (044) 226 2208
факс (044) 228 8390
e-mail komitet@build.gov.ua

ОРГАНИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

1. Волинська область

Волинська обласна рада

адреса 43027, м. Луцьк, Київський майдан, 9
тел. (0332) 778 300
факс (0332) 778 319
e-mail rada@oblrada.lutsk.ua

Луцька міська рада

адреса 43025, м. Луцьк,
вул. Б. Хмельницького, 19
тел. приймальні: (0332) 777 901
http://www.lutsk.ua/lutsk_ua/news.php

2. Закарпатська область

Закарпатська обласна рада

адреса 88008, м. Ужгород, Народна площа, 4
тел. (0312) 613 140
факс (0312) 614 364
e-mail jd-tsa@mail.uzhgorod.ua

Ужгородська міська рада

адреса 88000, м. Ужгород, вул. Поштова, 3
тел. приймальні: (0312) 617 071

3. Івано-Франківська область

Івано-Франківська обласна рада

адреса 76004, м. Івано-Франківськ,
вул. Грушевського, 21
тел. (0342) 551 893
факс (0342) 556 024
e-mail orada@orada.if.ua

Івано-Франківська міська рада

адреса 76000, м. Івано-Франківськ,
вул. Грушевського, 21
тел. (03422) 251 46

4. Львівська область

Львівська обласна рада

адреса 79008, м. Львів, вул. Винниченка, 18
тел. (0322) 728 645, 729 807

Львівська міська рада

адреса 79008, м. Львів, пл. Ринок, 1
тел. (032) 2975715; 2975900
(0322) 74-22-39
e-mail bureau@city-adm.lviv.ua
URL <http://www.city-adm.lviv.ua>

5. Рівненська область

Рівненська обласна рада

адреса 33028, м. Рівне, Просвіти майдан, 1
тел. (0362) 695 202
факс (0362) 620 064
e-mail oblrada@obladmin.rv.ua

Рівненська міська рада

адреса 33000, м. Рівне, вул. Соборна, 12а
тел. (0362) 262 525

6. Тернопільська область

Тернопільська обласна рада

адреса 46021, м. Тернопіль,
вул. Грушевського, 8
тел./факс (0352) 522 105
e-mail ovm@reg-adm.gov.te.ua

Тернопільська міська рада

адреса 46001, м. Тернопіль,
вул. Листопадова, 5
тел. (0352) 222 027
факс (0352) 225 344
e-mail admin@city.gov.te.ua
URL <http://www.city.gov.te.ua/>

**Конвенція про доступ до інформації,
участь громадськості в процесі прийняття рішень
та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля***

Дата підписання: 25.06.98 р.

Дата ратифікації: 06.07.99 р., Закон України № 832-XIV

Сторони цієї Конвенції,

посилаючись на принцип I Стокгольмської декларації про середовище навколо людини, посилаючись також на принцип 10 Ріо-де-Жанейрської декларації про навколишнє середовище і розвиток, посилаючись далі на резолюцію Генеральної Асамблеї 37/7 від 28 жовтня 1982 року про Всесвітню хартію природи і 45/94 від 14 грудня 1990 року про необхідність забезпечення здорового навколишнього середовища в інтересах добробуту людей,

посилаючись на Європейську хартію про навколишнє середовище та охорону здоров'я, яка була прийнята Першою Європейською конференцією «Навколишнє середовище і здоров'я» Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я у Франкфурті-на-Майні, Німеччина, 8 грудня 1989 року,

підтверджуючи необхідність захищати та оберігати оточуюче середовище і покращувати його стан, а також забезпечувати сталий та екологічно безпечний розвиток,

визнаючи, що адекватна охорона навколишнього середовища важлива для добробуту людини, дотримання основних прав людини,

включаючи саме право на життя,

визнаючи також, що кожна людина має право жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я та добробуту, а також зобов'язана, як індивідуально, так і спільно з іншими людьми, захищати і покращувати навколишнє середовище на благо нинішнього та прийдешніх поколінь,

враховуючи, що для забезпечення можливості відстоювати це право та виконувати цей обов'язок, громадяни повинні мати доступ до інформації, право брати участь у процесі прийняття рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, і визнаючи при цьому, що громадянам може бути необхідна допомога для здійснення своїх прав,

визнаючи, що в питаннях, які стосуються навколишнього середовища, удосконалення доступу до інформації та участь громадськості в процесі прийняття рішень підвищує якість рішень, що приймаються, та процесу їх виконання, сприяє поліпшенню поінформованості громадськості щодо екологічних проблем, надає громадськості можливість висловлювати свою стурбованість, а державним органам – вести належний облік таких інтересів,

прагнучи таким чином сприяти підзвітності та прозорості процесу прийняття рішень і підсиленню громадської підтримки рішень, що приймаються в галузі навколишнього середовища,

визнаючи бажаність прозорості в усіх гілках державного управління та пропонуючи законодавчим органам дотримуватись принципів цієї Конвенції в своїй діяльності,

визнаючи також, що громадськість повинна бути поінформована щодо процедур участі в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, мати вільний доступ до цих механізмів і знати, як ними користуватися,

визнаючи, крім цього, важливість відповідних ролей, які можуть відігравати в справі охорони навколишнього середовища окремі громадяни, неурядові організації та приватний сектор,

прагнучи сприяти поширенню екологічних знань з метою кращого розуміння процесів, пов'язаних з навколишнім середовищем і сталим розвитком, і заохочувати всебічну поінформованість громадськості із рішень, які мають вплив на стан навколишнього середовища та сталий розвиток, і її участь у процесі прийняття таких рішень,

відзначаючи в цьому контексті важливість використання засобів масової інформації, електронних та інших засобів зв'язку, що з'являться в майбутньому,

* Остаточний текст, ухвалений спеціальною сесією Комітету з екологічної політики 16-18 березня 1998 року для прийняття на Конференції міністрів «Навколишнє середовище для Європи».

визнаючи важливість повного врахування екологічних міркувань у процесі прийняття рішень на урядовому рівні, і як наслідок цього, необхідність державним органам мати в своєму розпорядженні достовірну, повну та найсучаснішу екологічну інформацію,

визнаючи також, що державні органи володіють екологічною інформацією в інтересах громадськості, вважаючи, що дієві судочинні механізми мають бути доступними для громадськості, включаючи організації, з метою забезпечення захисту її інтересів і дотримання законності,

відзначаючи важливість забезпечення споживачів належною інформацією про продукцію з метою надання їм можливості робити екологічно обґрунтований вибір,

визнаючи занепокоєність громадськості в зв'язку з навмисним вивільненням генетично змінених організмів у навколишнє середовище і необхідність підвищення прозорості та активізації участі громадськості в процесі прийняття рішень у цій області,

висловлюючи впевненість у тому, що реалізація цієї Конвенції сприятиме зміцненню демократії в регіоні Європейської економічної комісії (ЄЕК) Організації Об'єднаних Націй,

усвідомлюючи ту роль, яку в зв'язку з цим відіграє ЄЕК, а також посилаючись зокрема на Провідні принципи ЄЕК щодо забезпечення доступу до екологічної інформації та участі громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, схвалених Декларацією міністрів, яка була прийнята на третій Конференції міністрів Навколишнє середовище для Європи 25 жовтня 1995 року в Софії, Болгарія,

зважаючи на відповідні положення Конвенції з оцінки впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті, прийнятої 25 лютого 1991 року в Еспо, Фінляндія, Конвенції про транскордонний вплив промислових аварій і Конвенції про охорону і використання транскордонних річок і міжнародних озер, прийнятих 17 березня 1992 року в Гельсінкі, а також інших регіональних конвенцій,

усвідомлюючи, що прийняття цієї Конвенції сприятиме подальшому зміцненню процесу «Навколишнє Середовище для Європи» і втіленню рішень четвертої Конференції міністрів, в червні 1998 року в Оргусі, Данія,

домовились про наступне:

Стаття 1. МЕТА

З метою сприяння захисту права кожної людини нинішнього і прийдешніх поколінь жити в навколишньому середовищі, сприятливому для її здоров'я та добробуту, кожна із Сторін гарантує права на доступ до інформації, на участь громадськості в процесі прийняття рішень і на доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, у відповідності до положень цієї Конвенції.

Стаття 2. ВИЗНАЧЕННЯ

Для цілей даної Конвенції,

1. «Сторона» означає Договірну Сторону цієї Конвенції, якщо в тексті не міститься інше визначення;
2. «Державний орган» означає:
 - a) урядовий орган на національному, регіональному та іншому рівні;
 - b) фізичні, чи юридичні особи, які виконують державні адміністративні функції згідно з національним законодавством, включаючи конкретні обов'язки, види діяльності та послуги, що мають відношення до навколишнього середовища;
 - c) будь-які інші фізичні або юридичні особи, на які покладено виконання державних обов'язків чи функцій, або які надають населенню послуги, що мають відношення до навколишнього середовища, під наглядом органа або особи, зазначених вище в підпунктах a) чи b);
 - d) заклади будь-якої регіональної організації економічної інтеграції, зазначені в статті 17, які є Стороною цієї Конвенції.Це визначення не включає органи або заклади, які діють у сфері судочинства або законодавства;
3. Екологічна інформація означає будь-яку інформацію в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи будь-якій іншій матеріальній формі про:
 - a) стан складових навколишнього середовища, таких як повітря й атмосфера, вода, ґрунт, земля, ландшафт і природні об'єкти, біологічні різноманіття та його компоненти, включаючи генетично змінені організми, та взаємодію між цими складовими;
 - b) фактори, такі як речовини, енергія, шум і випромінювання, а також діяльність або заходи, включаючи адміністративні заходи, угоди в галузі навколишнього середовища, політику, законодавство, плани і програми, що впливають або можуть впливати на складові навколишнього середовища, зазна-

- чені вище в підпункті а) і аналіз затрат і результатів та інший економічний аналіз та припущення, використані в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища;
- с) стан здоров'я та безпеки людей, умови життя людей, стан об'єктів культури і споруд тією мірою, якою на них впливає або може вплинути стан складових навколишнього середовища або через ці складові, фактори, діяльність або заходи, зазначені вище в підпункті b);
4. Громадськість означає одну або більше фізичну чи юридичну особу, їх об'єднання, організації або групи, які діють згідно з національним законодавством або практикою;
5. Зацікавлена громадськість означає громадськість, на яку справляє або може справити вплив процес прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, або яка має зацікавленість в цьому процесі; для цілей даного визначення недержавні організації, які сприяють охороні навколишнього середовища та відповідають вимогам національного законодавства, вважаються такими, що мають зацікавленість.

Стаття 3. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Кожна із Сторін здійснює необхідні законодавчі, регулятивні та інші заходи, включаючи заходи із досягнення відповідності положень, які регламентують порядок виконання положень цієї Конвенції, що стосуються інформації, участі громадськості та її доступу до правосуддя, а також відповідних заходів із забезпечення умов їх застосування, для створення та підтримки чіткої, прозорої та злагодженої структури для виконання положень цієї Конвенції.
2. Кожна із Сторін прагне забезпечити умови, аби посадові особи та державні органи надавали громадськості допомогу та забезпечували їй орієнтацію в отриманні доступу до інформації, сприяли участі в процесі прийняття рішень і в одержанні доступу до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.
3. Кожна із Сторін сприяє екологічній просвіті та підвищенню рівня поінформованості громадськості з проблем навколишнього середовища, особливо відносно одержання доступу до інформації, участі в процесі прийняття рішень і доступу до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.
4. Кожна із Сторін забезпечує належне визнання об'єднань, організацій або груп, що сприяють охороні навколишнього середовища, та надає їм відповідну підтримку, і забезпечує відповідність своєї національної правової системи цьому зобов'язанню.
5. Положення цієї Конвенції не впливають на права будь-якої Сторони продовжувати виконувати або впроваджувати заходи, що передбачають більш широкий доступ до інформації, більш активну участь громадськості в процесі прийняття рішень і більш широкий доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, ніж це передбачено цією Конвенцією.
6. Ця Конвенція не потребує будь-яких послаблень існуючих прав на доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень і доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища.
7. Кожна із Сторін сприяє застосуванню принципів цієї Конвенції в міжнародних процесах прийняття рішень з питань, які стосуються навколишнього середовища, і в рамках міжнародних організацій в питаннях, що стосуються навколишнього середовища.
8. Кожна із Сторін забезпечує умови, аби особи, які здійснюють свої права у відповідності до положень цієї Конвенції, не підлягали за свою діяльність покаранню, не зазнавали переслідувань або утисків у будь-якій формі. Це положення не поширюється на повноваження національних судів присуджувати відшкодування поміркованих витрат, пов'язаних із судовими процедурами.
9. В межах відповідних положень цієї Конвенції громадськість отримує доступ до інформації, має можливість брати участь у процесі прийняття рішень і має доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, без дискримінації за ознаками громадянства, національної приналежності або місця проживання, а у випадку юридичної особи, без дискримінації за ознаками її зареєстрованого місцезнаходження або фактичного центру діяльності.

Стаття 4. ДОСТУП ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

1. Кожна із Сторін гарантує, що за умов виконання наступних пунктів цієї Статті державні органи у відповідь на запит про надання екологічної інформації надаватимуть громадськості таку інформацію в рамках національного законодавства; включаючи, за наявності запиту і у відповідності до підпункту b) нижче, копії фактичних документів, які містять або охоплюють таку інформацію:
- а) без необхідності формулювати свою зацікавленість;
- б) у формі, відповідно до запиту, якщо тільки:

- I) державний орган не має підстав надати її в іншій формі, причому повинні бути вказані причини, що виправдовують надання інформації саме в такій формі; або
 - II) інформація вже не була надана громадськості в іншій формі.
2. Екологічна інформація, про яку згадувалося вище в пункті 1, надається в максимально стислі строки, але не пізніше одного місяця після подання заяви, якщо тільки обсяги та складність відповідної інформації не виправдовують продовження цього терміну до двох місяців після подання заяви. Подавець заяви інформується про будь-яке подовження строків і про причини, які є підставою для цього.
 3. У запиті про надання екологічної інформації може бути відмовлено, якщо:
 - a) державний орган, до якого було направлено запит, не має у своєму розпорядженні відповідної екологічної інформації;
 - b) запит є очевидно необгрунтованим або сформульованим в надто загальному вигляді; або
 - c) запит стосується матеріалів, що знаходяться на завершальній стадії їх підготовки, або стосується внутрішнього інформаційного обміну міждержавними органами, коли такий виняток передбачається національним законодавством чи практикою, що склалася, при цьому враховується зацікавленість громадськості в розкритті такої інформації.
 4. У запиті про надання екологічної інформації може бути відмовлено, якщо її оприлюднення може негативно вплинути на:
 - a) конфіденційність діяльності державних органів у випадках, коли така конфіденційність передбачається національним законодавством;
 - b) міжнародні стосунки, національну оборону або державну безпеку;
 - c) відправлення правосуддя, можливість для осіб бути відданими під справедливий судовий розгляд або спроможність державних органів проводити розслідування кримінального чи дисциплінарного характеру;
 - d) конфіденційність комерційної та промислової інформації у випадках, коли така конфіденційність охороняється законом з метою захисту законних економічних інтересів. В цьому контексті інформація про викиди, яка стосується охорони навколишнього середовища, підлягає оприлюдненню;
 - e) права інтелектуальної власності;
 - f) конфіденційність особистих даних і/чи архівів, що стосуються фізичної особи, коли ця особа не дала громадськості згоди на оприлюднення такої інформації згідно з положеннями національного законодавства;
 - g) інтереси третьої сторони, яка надала інформацію, якщо ця сторона не зв'язана зобов'язаннями поступати належним чином, або якщо на цю сторону не може бути покладено такого зобов'язання, і в тих випадках, коли ця сторона не дає згоди на оприлюднення відповідного матеріалу; або
 - h) навколишнє середовище, на яке поширюється така інформація, наприклад місця розмноження рідкісних видів.

Вищезазначені обгрунтування відмови тлумачаться з урахуванням зацікавленості громадськості в оприлюдненні цієї інформації та з огляду на те, чи стосується інформація, що міститься у запиті, викидів у навколишнє середовище.

5. У тих випадках, коли державний орган не має у своєму розпорядженні екологічної інформації, котра міститься у запиті, цей державний орган в максимально стислий строк інформує подавця запиту про державний орган, до якого, як він вважає, можна звернутися із запитом про надання відповідної інформації, або передає цей запит такому органу та належним чином повідомляє про це подавця запиту.
6. Кожна із Сторін гарантує, що у випадках, коли інформація, що не підлягає оприлюдненню згідно з пунктами 3 c) і 4 вище, може бути відокремлена від решти інформації без шкоди для конфіденційності інформації, яка не підлягає оприлюдненню, державні органи надаватимуть цю решту екологічної інформації.
7. Якщо запит про надання інформації подавався у письмовій формі, або якщо того вимагає подавець запиту, відмова у запиті також надсилається у письмовій формі. У відмові зазначаються її причини і наводиться відповідна інформація про доступ до процедур перегляду прийнятого рішення у відповідності до Статті 9.

Відмова у запиті надається у максимально стислі строки, але не пізніше одного місяця, якщо тільки складність інформації не виправдовує продовження цього строку до двох місяців з моменту подання запиту. Подавець запиту інформують про будь-яке продовження такого строку і про його причини.

8. Кожна із Сторін може дозволити своїм державним органам стягати плату за інформацію, що надається, за умов, якщо така плата не перевищує поміркованого рівня. Державні органи, які сподіваються стягувати плату за інформацію, повідомляють подавцеві запиту про відповідні тарифи розцінок, за якими може стягуватися плата із зазначенням обставин, що передбачають сплату або звільнення від неї, та умов, коли інформація може надаватися за умови попередньої оплати такого збору.

Стаття 5. ЗБІР ТА ПОШИРЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

1. Кожна із Сторін забезпечує, щоб:
 - a) державні органи мали у своєму розпорядженні екологічну інформацію, яка стосується роду їх діяльності, та постійно поновлювали її;
 - b) було створено обов'язкові системи для забезпечення належного надходження в державні органи інформації з запланованих та здійснюваних заходів, які можуть істотно впливати на навколишнє середовище;
 - c) у випадках, що становлять безпосередню загрозу для здоров'я людини або навколишнього середовища, які виникають в результаті людської діяльності або є наслідком природних явищ, вся інформація, яка могла би дозволити громадськості вжити заходів із запобігання або зменшення шкоди, яка може стати наслідком такої загрози, і яка є у розпорядженні державного органу, негайно поширювалася серед членів громадськості, яких потенційно торкається загроза.
2. Кожна із Сторін забезпечує, щоб у межах національного законодавства процедури надання громадськості екологічної інформації були прозорими, а екологічна інформація була легко доступною, серед іншого, шляхом:
 - a) надання громадськості достатньої інформації про види та обсяги екологічної інформації, яка є у розпорядженні відповідних державних органів, основні умови, за яких така інформація може надаватися, і доступ до неї, а також про процес її отримання;
 - b) організації та здійснення таких практичних заходів, як:
 - I) забезпечення доступу громадськості до списків, реєстрів або архівів;
 - II) встановлення вимог до посадових осіб підтримувати громадськість в отриманні доступу до інформації у відповідності до цієї Конвенції; і
 - III) визначення контактних осіб; і
 - c) забезпечення безплатного доступу до екологічної інформації, що міститься в списках, реєстрах або архівах згідно з підпунктом b) i) вище.
3. Кожна із Сторін забезпечує поступове збільшення обсягу екологічної інформації в електронних базах даних, які є легко доступними для широкого загалу громадськості через публічні мережі зв'язку.

Інформація, доступна в такій формі, має включати:

 - a) звіти про стан навколишнього середовища згідно з пунктом 4 нижче;
 - b) тексти законодавчих актів з питань, що стосуються навколишнього середовища або мають до нього відношення;
 - c) у відповідних випадках, документи з питань політики, плани та програми, що стосуються навколишнього середовища або мають до нього відношення, а також природоохоронні угоди; і
 - d) іншу інформацію тією мірою, якою наявність зазначеної інформації в такій формі може сприяти застосуванню національного законодавства для виконання положень цієї Конвенції, за умов, якщо така інформація вже існує в електронній формі.
4. Кожна із Сторін через регулярні проміжки часу, що не перевищують три або чотири роки, публікує і поширює національний звіт про стан навколишнього середовища, включаючи інформацію про якість навколишнього середовища та інформацію з навантажень на навколишнє середовище.
5. Кожна із Сторін здійснює в рамках свого законодавства заходи з метою поширення, між іншим:
 - a) законодавчих актів і директивних документів, таких як стратегії, документи з питань політики, програми та плани дій, що стосуються навколишнього середовища, звіти про хід їх виконання, які готуються на різних рівнях державної влади;
 - b) міжнародних договорів, конвенцій і угод з питань, що стосуються навколишнього середовища; і
 - c) у відповідних випадках інших важливих міжнародних документів з питань, що стосуються навколишнього середовища.
6. Кожна із Сторін заохочує діячів, чия діяльність справляє суттєвий вплив на навколишнє середовище, регулярно інформувати громадськість про вплив їх діяльності та продуктів цієї діяльності на довкілля, здійснюючи це, у відповідних випадках, в рамках використання добровільних систем екомаркування та екологічної експертизи, або за допомогою інших засобів.
7. Кожна із Сторін:
 - a) публікує фактичну інформацію та її аналіз, які вона вважає доцільними та важливими для розробки найбільш суттєвих пропозицій з питань екологічної політики;
 - b) публікує, або іншим чином забезпечує доступ до наявного пояснювального матеріалу стосовно своїх контактів з громадськістю з питань, що входять у сферу дії положень цієї Конвенції; і
 - c) надає в належній формі інформацію про виконання державними органами всіх рівнів державних функцій або про надання населенню послуг, які мають відношення до навколишнього середовища.

8. Кожна із Сторін розробляє механізми з метою забезпечення громадськості достатньою інформацією стосовно продуктів таким чином, щоб надавати можливість споживачам робити екологічно обґрунтований вибір.
9. Кожна із Сторін вживає заходів з поступового розгортання узгодженої загальнонаціональної системи кадастрів чи реєстрів забруднень з використанням структурованої, автоматизованої та доступної для громадськості бази даних, що накопичується на основі стандартизованої системи звітності з урахуванням міжнародного досвіду, якщо це доцільно. Така система може містити дані з проникнення, викидів і перенесення певного класу речовин і продуктів, які є наслідком певних видів діяльності, в тому числі при користуванні водою, енергією та природними ресурсами, в різні сфери навколишнього середовища, як в місцях переробки та видалення відходів, так і поза ними.
10. Жодне положення цієї Статті не може зашкодити праву Сторін відмовитись від оприлюднення певної екологічної інформації у відповідності до підпунктів 3 і 4 Статті 4.

Стаття 6. УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ ЩОДО КОНКРЕТНИХ ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Кожна із Сторін:
 - a) застосовує положення цієї Статті відносно рішень з питань про доцільність дозволу на запропоновані види діяльності, перераховані в Додатку 1;
 - b) у відповідності до свого національного законодавства також застосовує положення цієї Статті до рішень із запропонованих видів діяльності, що не наведені в Додатку 1, які можуть суттєво впливати на навколишнє середовище. З цією метою Сторони визначають, чи охоплюється такий запланований вид діяльності цими положеннями; і
 - c) може приймати рішення, якщо це передбачається національним законодавством, в кожному конкретному випадку, не застосовувати положення цієї Статті до запланованих видів діяльності, які служать цілям національної оборони, якщо ця Сторона вважає, що таке застосування може зашкодити цим цілям.
2. Зацікавлена громадськість адекватно, своєчасно та ефективно інформується, залежно від обставин, або шляхом публічного повідомлення, або в індивідуальному порядку на початковому етапі процедури прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища, серед іншого, про:
 - a) запропонований вид діяльності та заяву, за якою буде прийматися рішення;
 - b) характер можливих рішень або проект рішення;
 - c) державний орган, відповідальний за прийняття рішення;
 - d) передбачувану процедуру, включаючи те, яким чином і коли така інформація може бути надана:
 - I) про початок виконання процедури;
 - II) про можливості для участі громадськості;
 - III) про час і місце будь-якого запланованого громадського слухання;
 - IV) про наявність державного органу, в якому можна отримати відповідну інформацію, та про те, куди відповідну інформацію було передано на розгляд громадськості;
 - V) про наявність відповідного державного органу або будь-якого іншого офіційного органу, до якого можуть надсилатися зауваження чи запитання, та про строки подання зауважень і запитань; і
 - VI) про те, яка екологічна інформація, що стосується запропонованого виду діяльності, є в наявності; і з охоплення даного виду діяльності національною або транскордонною процедурою оцінки впливу на навколишнє середовище,
3. Процедури участі громадськості передбачають помірковані строки для різних етапів, що забезпечують достатній час для інформування громадськості у відповідності до пункту 2 і підготовки та ефективної участі громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються навколишнього середовища.
4. Кожна із Сторін забезпечує участь громадськості вже на ранньому етапі, коли відкриті всі можливості для розгляду різних варіантів, і коли участь громадськості може бути найбільш ефективною.
5. Кожна із Сторін ще перед поданням заяви про дозвіл на участь має сприяти, якщо в цьому є необхідність, потенційним заявникам у визначенні зацікавлених кіл громадськості, проведенні обговорення та надання інформації відносно цілей подання заявки.
6. Кожна із Сторін вимагає від компетентних державних органів забезпечувати, як цього вимагає національне законодавство, зацікавлені кола громадськості, після отримання від них запиту, безплатним доступом до всієї інформації, яка стосується процесу прийняття рішень, про що йдеться в цій Статті, та інформацією, наявною на момент реалізації процедури участі громадськості, з метою її вивчення і по мірі її надходження без шкоди для права Сторін відмовити в оприлюдненні певної інформації згідно з пунктами 3 і 4 Статті 4. Така інформація повинна, принаймні без порушення положень Статті 4, включати наступне:

- a) опис промислового об'єкту, фізичні та технічні характеристики запропонованої діяльності, включаючи оцінки передбачуваних залишків і викидів;
 - b) опис найбільш суттєвих факторів впливу на навколишнє середовище;
 - c) опис заходів, передбачених для запобігання та/або зменшення впливу, включаючи викиди;
 - d) популярне резюме вищезгаданого;
 - e) огляд основних альтернатив, розглянутих заявником; і
 - f) у відповідності до національного законодавства основні звіти та рекомендації, адресовані державному органу на момент, коли зацікавленій громадськості буде надано інформацію згідно пункту 2, наведеного вище.
7. Процедури участі громадськості дають їй можливість подавати в письмовій формі або, в необхідних випадках, під час громадських слухань або розгляду питання за участю заявника будь-які зауваження, інформацію, аналіз або міркування, які, на її думку, мають відношення до запланованої діяльності.
 8. Кожна із Сторін забезпечує, щоб у відповідному рішенні належним чином було враховано результати участі громадськості.
 9. Кожна із Сторін забезпечує, щоб після прийняття рішення державним органом громадськість була би належним чином поінформована про це рішення у відповідності до належних процедур. Кожна із Сторін надає громадськості текст рішення разом із переліком причин і міркувань, покладених в основу цього рішення.
 10. Кожна із Сторін гарантує, що при перегляді чи поновленні державним органом умов ведення діяльності, зазначеної в пункті 1, до положення пунктів 2-9 цієї Статті будуть застосовуватись *mutatis mutandis*, а також у тих випадках, коли це доцільно.
 11. Кожна із Сторін в рамках свого національного законодавства та в міру можливостей і доцільності застосовує положення цієї Статті до рішень, які стосуються видачі дозволів на умисне вивільнення генетично змінених організмів у навколишнє середовище.

Стаття 7. УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПИТАННЯХ РОЗРОБКИ ПЛАНІВ, ПРОГРАМ І ПОЛІТИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НАВКОЛИШНІМ СЕРЕДОВИЩЕМ

Кожна із Сторін передбачає відповідні практичні та/або інші положення відносно участі громадськості на принципах прозорості та справедливості в процесі підготовки планів і програм, пов'язаних з навколишнім середовищем, надаючи громадськості необхідну інформацію. В рамках цих принципів застосовуються пункти 3, 4 і 8 Статті 6. Відповідний державний орган з урахуванням цілей даної Конвенції визначає кола громадськості, які можуть брати участь в цьому процесі. В міру можливостей кожна із Сторін прагне забезпечити громадськість можливостями для її участі в розробці екологічної політики.

Стаття 8. УЧАСТЬ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПІДГОТОВЦІ НОРМАТИВНИХ АКТІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ І/АБО ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВИХ ЮРИДИЧНИХ АКТІВ

Кожна із Сторін докладает зусиль для сприяння ефективній участі громадськості на відповідному етапі, доки залишаються відкритими можливості вибору, в підготовці державними органами нормативних положень, які мають безпосередню виконавчу силу, та інших загальноприйнятних юридичних правил, обов'язкових для виконання, які можуть істотно впливати на навколишнє середовище.

З цією метою вживаються наступні заходи:

- a) визначаються терміни, достатні для забезпечення ефективної участі;
- b) проекти правил публікуються або доводяться до відома громадськості іншим чином;
- c) громадськості надається можливість висловлювати свої зауваження безпосередньо або через представницькі консультативні органи.

Результати участі громадськості враховуються в максимальній ступені.

Стаття 9. ДОСТУП ДО ПРАВОСУДДЯ

1. Кожна із Сторін в рамках свого національного законодавства гарантує кожній особі, яка вважає, що її запит з отримання інформації відповідно до умов Статті 4 було проігноровано, неправомірно відхилено частково чи повністю, неадекватно задоволено, або підхід до розгляду такого запиту не відповідав положенням зазначеної статті, доступ до процедури розгляду прийнятого рішення в суді або іншому незалежному та неупередженому органі, заснованому згідно із законом.

У випадках, коли передбачається такий перегляд рішення в суді, Сторона гарантує такий особі доступ до визначеної законом швидкої процедури, яка не потребує оплати або передбачає мінімальні тарифи для перегляду справи державним органом або її розгляду незалежним і неупередженим органом, який не є судовим.

Остаточні рішення, що приймаються у відповідності до даного пункту 1, обов'язкові для виконання державним органом, який володіє відповідною інформацією. Причини вказуються у письмовій формі, принаймні, у випадках, коли в доступі до інформації було відмовлено у відповідності до даного пункту.

2. Кожна із Сторін в рамках свого національного законодавства забезпечує, щоб відповідні представники зацікавленої громадськості,
 - а) які проявляють достатню зацікавленість, або як альтернатива,
 - б) які вважають, що мало місце порушення того чи іншого права, коли це обумовлено адміністративно-процесуальними нормами відповідної Сторони, мати доступ до процедури перегляду прийнятих рішень в суді та/або іншому незалежному та неупередженому органі, заснованому згідно із законом, з метою оскарження законності будь-якого рішення, дії або бездіяльності з правової та процесуальної точок зору за умов дотримання положень Статті 6, а також інших відповідних положень цієї Конвенції там, де це передбачено національним законодавством і без шкоди для пункту 3, наведеному нижче.

Наявність достатньої зацікавленості та факт порушення того чи іншого права визначаються згідно з положеннями національного законодавства і залежно від мети надання зацікавленій громадськості широкого доступу до правосуддя в рамках цієї Конвенції. В цьому контексті для цілей вищевказаного підпункту а) достатньо зацікавленості будь-якої неурядової організації, що відповідає вимогам, зазначеним у пункті 5 Статті 2. Для цілей підпункту б), наведеного вище, така організація також має право заявляти про порушення своїх прав.

Положення даного пункту 2 не виключають можливості використання процедури попереднього перегляду адміністративним органом, і не зачіпають вимоги з вичерпання адміністративних процедур перегляду перед зверненням до судових процедур перегляду в тих випадках, коли така вимога передбачена національним законодавством.

3. Окрім процедур перегляду, передбачених вище пунктами 1 і 2, і без їх порушення, кожна із Сторін забезпечує представникам громадськості, коли вони відповідають передбаченим законодавством критеріям, якщо такі існують, доступ до адміністративних або судових процедур для оскарження дій або бездіяльності приватних осіб і громадських органів, котрі порушують положення національного законодавства, що стосується навколишнього середовища.
4. Окрім цього, і без порушення вищевказаного пункту 1 процедури, згадані вище в пунктах 1, 2, 3, повинні забезпечувати адекватні та ефективні засоби правового захисту, включаючи при необхідності засоби правового захисту у формі судової заборони, і бути справедливими, неупередженими, своєчасними і не пов'язаними з непомірно великими витратами. Рішення, що приймаються у відповідності до цієї Статті, надаються або реєструються у письмовій формі. Громадськість має доступ до рішень судів, а також, в міру можливостей, до рішень інших органів.
5. Для підвищення ефективності дії положень цієї Статті кожна із Сторін забезпечує надання громадськості інформації про доступ до адміністративних і судових процедур перегляду рішень, а також розглядає питання із створення відповідних механізмів надання допомоги для усунення або послаблення фінансових чи інших перешкод на доступ до правосуддя.

Стаття 10. НАРАДА СТОРІН

1. Перша нарада Сторін скликається не пізніше, ніж через один рік від дня набрання чинності цієї Конвенції. Надалі чергові наради Сторін проводяться принаймні через кожні два роки, якщо тільки Сторони не приймуть іншого рішення, або на письмове прохання будь-якої із Сторін за умови, коли на протязі шести місяців від дати повідомлення Виконавчим секретарем Європейської Економічної Комісії всіх Сторін відносно цього прохання, воно буде підтримане принаймні однією третьою Сторін.
2. На своїх нарадах Сторони постійно контролюють хід виконання цієї Конвенції, беручи за основу регулярну інформацію, що надходить від Сторін, і з цією метою вони:
 - а) проводять перегляд політики та правових і методологічних підходів з питань доступу до інформації та участі громадськості в процесі прийняття рішень і доступу до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища, з метою їх подальшого вдосконалення;
 - б) обмінюються інформацією із набутого досвіду в галузі укладення та виконання двосторонніх і багатосторонніх угод або інших домовленостей, що відносяться до цілей цієї Конвенції, учасниками яких є одна або більше ніж одна із Сторін;
 - в) в разі необхідності звертаються до послуг відповідних органів ЄЕК, а також інших компетентних міжнародних органів і спеціальних комітетів для розгляду всіх аспектів, які мають відношення до досягнення цілей даної Конвенції;
 - г) в разі необхідності заснують будь-які допоміжні органи;

- e) в разі доцільності готують протоколи до цієї Конвенції;
 - f) розглядають і затверджують пропозиції про внесення поправок до цієї Конвенції згідно з положеннями Статті 14;
 - g) розглядають і затверджують будь-які заходи, що можуть знадобитися для досягнення цілей даної Конвенції;
 - h) на своїй першій нараді розглядають і шляхом консенсусу приймають правила процедури своїх нарад і нарад допоміжних органів;
 - i) на своїй першій нараді розглядають накопичений ними досвід реалізації положень пункту 9 Статті 5 і вирішують питання про заходи, необхідні для досягнення подальшого розвитку системи, про яку йдеться в цьому пункті, з урахуванням процесів і змін, що мають місце на міжнародному рівні, включаючи розробку відповідного документу, який стосується проникнення забруднювачів у на-вколишнє середовище та реєстрів чи кадастрів, які можуть бути включеними в доповнення до цієї Конвенції.
3. Нарада Сторін в разі необхідності може розглядати питання про фінансові операції на основі консенсусу.
 4. Організація Об'єднаних Націй, її спеціалізовані установи та Міжнародне агентство з атомної енергії, а також будь-яка інша держава або регіональна організація економічної інтеграції, які згідно зі Статтею 17 мають право підписувати цю Конвенцію, але не є Сторонами цієї Конвенції, та будь-яка міжурядова організація, компетентна в питаннях, яких стосується дана Конвенція, мають право участі в нарадах Сторін як спостерігачі.
 5. Будь-яка неурядова організація, компетентна в питаннях, яких стосується дана Конвенція, та яка по-інформувала Виконавчого секретаря Європейської економічної комісії про своє бажання бути представленою на нараді Сторін, має право на таку участь зі статусом спостерігача, в разі, якщо проти цього не заперечуватиме принаймні одна третина Сторін, присутніх на нараді.
 6. Для цілей вищенаведених пунктів 4 і 5 правила процедури, згадані вище в підпункті h) пункту 2, передбачають практичні механізми із процедури допуску, та інші відповідні умови.

Стаття 11. ПРАВО ГОЛОСУ

1. За винятком випадків, передбачених нижче пунктом 2, кожна із Сторін цієї Конвенції має право одного голосу.
2. Регіональні організації економічної інтеграції реалізують своє право голосу з питань, що входять до їх компетенції, маючи кількість голосів, що дорівнює кількості країн-членів цієї організації, які є Сторонами даної Конвенції. Такі організації втрачають право голосу, якщо їх країни-члени реалізують самі своє право голосу, і навпаки.

Стаття 12. СЕКРЕТАРІАТ

Виконавчий секретар Європейської економічної комісії виконує наступні функції:

- a) скликає та готує наради Сторін;
- b) передає Сторонам доповіді та іншу інформацію, отриману згідно з положеннями цієї Конвенції;
- c) виконує такі інші функції, які можуть бути визначені Сторонами.

Стаття 13. ДОДАТКИ

Додатки до цієї Конвенції є її невід'ємною частиною.

Стаття 14. ПОПРАВКИ ДО КОНВЕНЦІЇ

1. Будь-яка із Сторін може пропонувати поправки до цієї Конвенції.
2. Текст будь-якої запропонованої поправки до цієї Конвенції подається у письмовій формі Виконавчому секретареві Європейської економічної комісії, який адресує його всім Сторонам принаймні за дев'яносто днів до початку наради Сторін, на якій пропонується прийняти цю поправку.
3. Сторони докладають всіх зусиль для досягнення згоди щодо прийняття будь-якої запропонованої поправки до цієї Конвенції шляхом консенсусу. В разі, якщо всі засоби для досягнення консенсусу вичерпані, а згоди не досягнуто, то як останній засіб для прийняття такої поправки є більшість в три чверті голосів Сторін, присутніх на нараді та які приймали участь у голосуванні.
4. Депозитарій доводить до відома всіх Сторін тексти поправок до цієї Конвенції, які були прийняті згідно з пунктом 3 вище для ратифікації, затвердження або прийняття. Поправки до цієї Конвенції, окрім поправок до додатків, набувають чинності для Сторін, які їх ратифікували, затвердили або прийняли, на дев'яностий день після отримання Депозитарієм повідомлення про їх ратифікацію, затвердження або

прийняття принаймні трьома чвертями цих Сторін. Надалі по відношенню до будь-якої іншої Сторони поправки набувають чинності на дев'яностий день після передачі даною Стороною на зберігання документа про ратифікацію, затвердження або прийняття відповідних поправок.

5. Будь-яка із Сторін, яка неспроможна затвердити яку-небудь поправку до додатку до цієї Конвенції, повідомляє про це Депозитарія у письмовій формі протягом дванадцяти місяців після дати отримання повідомлення про прийняття поправки. Депозитарій негайно сповіщає всі Сторони про отримання будь-якого такого повідомлення. Будь-яка із Сторін може в будь-який час прийняти поправки, відмовившись від своєї попередньої заяви, а після передачі Депозитарієм документа про прийняття дані поправки до такого додатку набувають чинності для цієї Сторони.
6. Через дванадцять місяців після дати пересилання повідомлення Депозитарієм, як це передбачено вище пунктом 4, поправка до додатку набирає чинності для тих Сторін, котрі не надали повідомлення Депозитарієві у відповідності до положень вищенаведеного пункту 5, за умови, що не більше однієї третини кількості Сторін надали таке повідомлення.
7. Для цілей даної Статті визначення Сторонами, які були присутні та брали участь у голосуванні означає Сторони, які були присутні та проголосували за або проти.

Стаття 15. КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ

Нарада Сторін на основі консенсусу визначає альтернативні заходи неконфронтаційного, несудового і консультативного характеру для розгляду дотримання положень цієї Конвенції. Ці заходи забезпечують належну участь громадськості та можуть включати можливість розгляду повідомлень від представників громадських кіл з питань, що мають відношення до цієї Конвенції.

Стаття 16. ВРЕГУЛЮВАННЯ СПОРІВ

1. Якщо між двома або більше Сторонами виникає спір стосовно тлумачення або застосування положень даної Конвенції, вони прагнуть вирішити його шляхом переговорів або будь-яким іншим шляхом врегулювання спорів, прийнятним для конфліктуючих Сторін.
2. При підписанні, ратифікації, прийнятті, затвердженні цієї Конвенції або в разі приєднання до неї, або в будь-який інший момент після цього Сторона може адресувати Депозитарієві письмову заяву про те, що відносно спору, котрий не був урегульований згідно з положенням вищенаведеного пункту 1, вона визнає один або обидва засоби врегулювання спору обов'язковими по відношенню до будь-якої із Сторін, котра візьме на себе аналогічне зобов'язання із таких:
 - a) передача спору до Міжнародного Суду Справедливості;
 - b) арбітражне слухання у відповідності до процедури, зазначеної в Додатку II.

Якщо конфліктуючі Сторони приймають обидва засоби врегулювання спору, зазначені в пункті 2 вище, спір може бути передано тільки до Міжнародного Суду, якщо тільки Сторони не домовилися про інше.

Стаття 17. ПІДПИСАННЯ

Дана Конвенція відкрита для підписання в Оргусі (Данія) 25 червня 1998 року, а потім у штаб-квартирі Організації Об'єднаних Націй у Нью-Йорку до 21 грудня 1998 року державами-членами Європейської економічної комісії, а також державами, що мають консультативний статус при Європейській економічній комісії у відповідності до пунктів 8 і 11 Резолюції 36 (IV) Економічної та Соціальної Ради від 28 березня 1947 року, а також регіональними організаціями економічної інтеграції, утвореними країнами-членами Європейської економічної комісії, яким їх країни-члени передали повноваження з питань, які регулюються цією Конвенцією, включаючи повноваження укладати договори, що стосуються даних питань.

Стаття 18. ДЕПОЗИТАРІЙ

Функції Депозитарія цієї Конвенції виконує Генеральний Секретар Організації Об'єднаних Націй.

Стаття 19. РАТИФІКАЦІЯ, ПРИЙНЯТТЯ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТА ПРИЄДНАННЯ

1. Ця Конвенція підлягає ратифікації, прийняттю або затвердженню державами та регіональними організаціями економічної інтеграції, що її підписали.
2. З 22 грудня 1998 року ця Конвенція відкрита для приєднання для держав і регіональних організацій економічної інтеграції, згаданих в Статті 17.
3. Будь-яка інша держава, яку не вказано вище в пункті 2, яка є членом Організації Об'єднаних Націй, може приєднатися до цієї Конвенції за згоди Наради Сторін.

4. Будь-яка організація, згадана в Статті 17, яка стає Стороною цієї Конвенції, при тому, що жодна з держав-членів цієї організації не є Стороною даної Конвенції, переймає на себе всі зобов'язання, передбачені цією Конвенцією. У випадку, якщо одна або більше з держав-членів є Сторонами цієї Конвенції, така організація та її держави-члени приймають рішення про свою належну відповідальність за виконання своїх обов'язків за цією Конвенцією. У таких випадках і організація, і її держави-члени не можуть одночасно користуватися правами, передбаченими цією Конвенцією.
5. В своїх документах про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання регіональні організації економічної інтеграції, згадані в Статті 17, заявляють про масштаби своєї компетенції з питань, що регулюються цією Конвенцією. Такі організації також інформують Депозитарія про будь-які суттєві зміни масштабів своєї компетенції.

Стаття 20. НАБУТТЯ ЧИННОСТІ

1. Ця Конвенція набуває чинності на дев'яностий день після передачі на зберігання шістнадцятого документу про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання.
2. Для цілей вищенаведеного пункту 1 будь-який документ, що здається на зберігання якою-небудь із регіональних організацій економічної інтеграції, не розглядається як доповнення до документів, що були передані на зберігання державами-членами такої організації.
3. По відношенню до кожної держави або кожної організації, які згадуються в Статті 17 і котрі беруть участь у ратифікації, прийнятті або затвердженні цієї Конвенції або приєднуються до неї після передачі на зберігання шістнадцятого документу про ратифікацію, прийняття, затвердження або приєднання, ця Конвенція набуває чинності на дев'яностий день після дати передачі такою державою або організацією на зберігання документу про ратифікацію, прийняття, схвалення або приєднання.

Стаття 21. ВИХІД ІЗ КОНВЕНЦІЇ

В будь-який час через три роки після дати набуття чинності цієї Конвенції по відношенню до будь-якої Сторони ця Сторона може вийти з Конвенції шляхом подання письмового повідомлення на адресу Депозитарія. Будь-який подібний вихід набуває чинності на дев'яностий день після дати отримання такого повідомлення Депозитарієм.

Стаття 22. АУТЕНТИЧНІ ТЕКСТИ

Оригінал цієї Конвенції, текст якого складений англійською, французькою та російською мовами, є однаково аутентичним і передається на зберігання Генеральному Секретареві Організації Об'єднаних Націй.

ЗАСВІДЧУЮЧИ ЗГАДАНЕ, ті, що нижче підписалися, належним чином на те уповноважені, підписали цю Конвенцію. Укладено в Оргусі (Данія) двадцять п'ятого червня одна тисяча дев'ятсот дев'яносто восьмого року.

Додаток I. ПЕРЕЛІК ВИДІВ ДІЯЛЬНОСТІ, ЗГАДАНИХ У ПУНКТІ 1а) СТАТТІ 6

1. Енергетика:
 - нафтопереробні та газопереробні заводи;
 - установки для газифікації та зрідження;
 - теплові електростанції та інші установки для спалювання тепловою потужністю 50 МВт і вище;
 - коксові печі;
 - атомні електростанції та інші атомні реактори, включаючи демонтаж або виведення з експлуатації таких електростанцій або реакторів* (за винятком дослідницьких установок для виробництва і конверсії ядерного пального та сировини для отримання вторинного ядерного пального, матеріалів, які діляться та відтворюються, потужність котрих не перевищує 1 кВт постійного теплового навантаження);
 - установки для регенерації опроміненого ядерного пального;
 - установки, призначені:
 - для виробництва або збагачення ядерного пального;
 - для переробки опроміненого ядерного пального або високорадіоактивних відходів;
 - для остаточного вилучення опроміненого ядерного пального;
 - виключно для остаточного вилучення радіоактивних відходів;
 - виключно для зберігання (запланованого на період більш, ніж 10 років) спроміненого ядерного пального або радіоактивних відходів в інших місцях за межами території промислового об'єкта.

* Атомні електростанції та інші атомні реактори перестають бути такими установками після того, як усе ядерне пальне та інші радіоактивно забруднені елементи остаточно вилучаються з території промислового майданчика такої установки.

2. Виробництво та обробка металів:
- установки для випалювання або агломерації металевих руд (включаючи сульфідну руду);
 - установки для виробництва переробного чавуну або сталі (первинна або вторинна плавки), включаючи безперервну розливу потужністю, що перевищує 2,5 т за годину;
 - установки для обробки чорних металів:
 - I) стани гарячої прокатки потужністю, що перевищує 20 т сирової сталі за годину;
 - II) ковальські молоти, енергетична потужність котрих перевищує 50 кДж на молот, а потужність теплового споживання перевищує 20 МВт;
 - III) нанесення захисних розпиленних металевих покриттів з подачею сирової сталі, що перевищує 2 т за годину.
 - лиття чорних металів з виробничою потужністю, що перевищує 20 т за день;
 - установки для:
 - I) виробництва неокислених кольорових металів з руд, концентратів або вторинних сировинних матеріалів шляхом металургійних, хімічних або електролітичних процесів;
 - II) виплавки, включаючи легування сплавів, кольорових металів, в тому числі рекуперованих продуктів (рафінування, ливарне виробництво і т. п.), плавильною потужністю, що перевищує 4 т на день для свинцю та кадмію або 20 т в день для всіх інших металів.
 - установки для поверхневої обробки металів в пластичних матеріалах з використанням електролітичних або хімічних процесів, при яких об'єм переробних технологічних чанів перевищує 30 куб. м.
3. Промисловість по переробці мінеральної сировини:
- установки для виробництва цементного клінкеру в обертальних випалювальних печах з виробничою потужністю, що перевищує 500 т за день, або вапна в обертальних випалювальних печах з виробничою потужністю, що перевищує 50 т за день, або в інших печах з виробничою потужністю, що перевищує 50 т за день;
 - установки для виробництва азбесту та виробництва продуктів, що містять азбест;
 - установки для виробництва скла, включаючи скловолокно, з плавильною потужністю, що перевищує 20 т за день;
 - установки для плавлення мінеральних речовин, включаючи виробництво мінеральних волокон, з плавильною потужністю, що перевищує 20 т за день;
 - установки для виробництва керамічних продуктів шляхом випалення, зокрема, покрівельної черепиці, цегли, вогнестійкої цегли, керамічної плитки, кам'яної кераміки або фарфорових виробів, виробничою потужністю, що перевищує 75 т за день, і/або випалювальних печей, місткість яких перевищує 4 куб. м, а щільність затвердіння на піч перевищує 300 кг/куб. м.
4. Хімічна промисловість: виробництво в межах значень категорій діяльності, що містяться в цьому пункті, означає виробництво в промислових масштабах шляхом хімічної обробки речовин або груп речовин, зазначених в підпунктах а) – г):
- а) хімічні установки для виробництва основних органічних хімічних речовин, таких як:
- I) прості вуглеці (лінійні або циклічні, насичені або ненасичені, аліфатичні або ароматичні);
 - II) вуглеводні, що містять кисень, такі як спирти, альдегіди, кетони, карбонові кислоти, складні ефіри, ацетати, прості ефіри, перекиси, епоксидні смоли;
 - III) сірчані вуглеводні;
 - IV) азотні вуглеводні, такі як аміни, амідні, сполуки азоту, нітросполуки або нітратні сполуки, нітрили, ціанати, ізоціанати;
 - V) вуглеводні, що містять фосфор;
 - VI) галогенізовані вуглеводні;
 - VII) органометалеві сполуки;
 - VIII) основні пластичні матеріали (полімери, синтетичні волокна і волокна на базі целюлози);
 - IX) синтетичний каучук;
 - X) фарби та пігменти;
 - XI) поверхнево-активні речовини;
- б) хімічні установки для виробництва основних неорганічних речовин, таких як:
- I) гази, такі як аміак, хлор або хлористий водень, фтор або фтористий водень, оксиди водню, сполуки сірки, оксиди азоту, водень, двоокис сірки, хлорокис вуглецю;
 - II) кислоти, такі як хромово кислота, фтористоводнева кислота, фосфорна кислота, азотна кислота, хлористоводнева кислота, сірчана кислота, олеум, сірчиста кислота;
 - III) луги, такі як гідроокис амонію, гідроокис калію, гідроокис натрію;
 - IV) солі, такі як хлористий амоній, бертолетова сіль, вуглекислий калій, вуглекислий натрій, перборат, азотнокисле срібло;
 - V) неметали, оксиди металів або інші неорганічні сполуки, такі як карбід кальцію, кремній, карбід кремнію;

- c) хімічні установки для виробництва фосфорних, азотних або калійних мінеральних добрив (простих або складних добрив);
 - d) хімічні установки для виробництва основних продуктів для рослинництва та біоцидів;
 - e) установки, на яких використовуються хімічні або біологічні процеси для виробництва основних фармацевтичних продуктів;
 - f) хімічні установки для виробництва вибухових речовин;
 - g) хімічні установки, в яких хімічні та біологічні процеси використовуються для білкових кормових добавок, ферментів й інших білкових речовин.
5. Переробка та вилучення відходів:
- установка для спалювання, рекуперації, хімічної обробки або захоронення шкідливих відходів;
 - установки для спалення комунально-побутових відходів потужністю, що перевищує 3 т за годину;
 - установки для видалення нешкідливих відходів потужністю, що перевищує 50 т на добу;
 - звалища, на які надходять понад 10 т відходів на добу або загальною місткістю, що перевищує 25000 т, за виключенням звалищ інертних відходів.
6. Установки для очистки стічних вод потужністю, що перевищує еквівалент чисельності населення в розмірі 150 000 чоловік.
7. Промислові установки для:
- a) виробництва целюлози з деревини або аналогічних волокнистих матеріалів;
 - b) виробництва паперу та картону виробничою потужністю, що перевищує 20 т на добу.
8. a) Будівництво залізниць далекого сполучення та аеропортів** довжиною злітно-посадочних смуг 2 100 м і більше;
- b) будівництво автомагістралей і швидкісних доріг***;
- c) будівництво нових доріг, що мають чотири і більше смуг дорожнього руху, або реконструкція та/або розширення вже існуючих доріг, що мають дві або менше смуг дорожнього руху, з метою збільшення кількості смуг до чотирьох і більше для руху там, де така нова дорога або реконструйована та/або розширена ділянка дороги матимуть безперервну протяжність 10 км або більше.
9. a) Внутрішні водні сполучення і порти для внутрішнього судноплавства, придатні для проходу суден тоннажністю, що перевищує 1350 т;
- b) торгові порти, причали для навантаження та вивантаження, пов'язані з береговими та виносними портами (за виключенням причалів паромних переправ), котрі можуть приймати судна тоннажністю, що перевищує 1350 т;
10. Забір підземних вод або система штучного поповнення підземних вод із щорічним водозабором або місткістю води, що поповнюється, еквівалентній або більшій за 10 млн. куб. м.
11. a) Роботи по перекиданню водних ресурсів між річковими басейнами, при яких таке перекидання спрямоване на запобігання можливої нестачі води, та кількість води, що переводиться, перевищує 100 млн. куб. м/рік;
- b) в усіх інших випадках роботи по перекиданню водних ресурсів між річковими басейнами з багато-річною середньою кількістю водостоку басейну, що перевищує 2000 млн. куб. м/рік, в разі, коли кількість води, що переводиться, перевищує 5% цього водостоку.
- В обох випадках кількість питної води, що перекидається по трубах, не враховується.
12. Видобуток нафти та природного газу в комерційних інтересах, коли обсяги видобутку нафти перевищують 500 т на добу, а обсяги видобутку газу перевищують 500 000 куб. м на добу.
13. Греблі та інші об'єкти, призначені для утримання та постійного зберігання води, коли нові або додаткові обсяги затриманої води перевищують 10 млн. куб. м.
14. Трубопроводи для транспортування газу, нафти або хімічних речовин діаметром, що перевищує 800 мм, і довжиною, що перевищує 40 км.
15. Установки для інтенсивного вирощування птиці або свиней, розраховані на більш, ніж:
- a) 40 000 місць для птиці;
 - b) 2 000 місць для відгодювання свиней (вагою понад 30 кг); або
 - c) 750 місць для свиноматок.
16. Кар'єри та райони відкритого видобутку корисних копалин з площею поверхневої ділянки, що перевищує 25 га, або райони видобутку торфу, з площею поверхневої ділянки, що перевищує 150 га.

** Для цілей цієї Конвенції термін аеропорт означає аеропорт, котрий відповідає визначенню, що міститься в Чиказькій Конвенції 1944 року, яка заснувала Міжнародну Організацію Цивільної Авіації (Додаток 14).

*** Для цілей цієї Конвенції термін швидкісна дорога означає будь-яку дорогу, котра відповідає визначенню, що міститься в Європейській угоді про міжнародні автомагістралі від 15 листопада 1975 року.

17. Будівництво повітряних ліній електропередач напругою 220 кВ або більше, і довжиною, що перевищує 15 км.
18. Установки для зберігання нафти, нафтохімічних або хімічних продуктів місткістю 200 000 т і більше.
19. Інші види діяльності:
 - установки для попередньої обробки (такі операції, як промивка, відбілювання, мерсеризація) або фарбування волокон або текстилю, виробнича потужність котрих перевищує 10 т на добу;
 - установки для дублення шкіри та шкір, на яких об'єм переробки перевищує 12 т готової продукції на добу;
 - а) бійні переробки туш потужністю, що перевищує 50 т на добу;
 - б) виробництво продуктів харчування шляхом обробки та переробки:
 - I) сировини тваринного походження (окрім молока) потужністю по виходу готової продукції, що перевищує 75 т на добу;
 - II) сировини рослинного походження потужністю виходу готової продукції, що перевищує 300 т на добу (середній показник за квартал);
 - в) обробка та переробка молока, коли кількість отриманого молока перевищує 200 т на добу (на основі середньорічного показника);
 - установки для видалення або рециркуляції туш свійських тварин або відходів тваринництва виробничою потужністю, що перевищує 10 т на добу;
 - установки для поверхневої обробки речовин, предметів або продуктів з використанням органічних розчинників, зокрема для оздоблення, друку, покриття, обезжирювання, гідрозілювання, калібрування, фарбування, очистки або насичування, виробничою потужністю, що перевищує 150 кг на годину або більш, ніж 200 т на рік;
 - установки для виробництва вуглецю (природного коксу) або електрографіту шляхом спалювання або графітизації.
20. Будь-який вид діяльності, про який не згадується вище в пунктах 1–19, якщо участь громадськості передбачається в рамках процедури оцінки впливу на навколишнє середовище, згідно з національним законодавством.
21. Положення пункту 1 а) Статті 6 цієї Конвенції не застосовується до жодного з вищезгаданих проєктів, які реалізуються виключно або в основному з метою досліджень, розробки та перевірки нових технологій методів або продуктів на протязі менш ніж двох років, якщо лише не існує ймовірності спричинення значного шкідливого впливу на навколишнє середовище або здоров'я.
22. Будь-яка зміна або розширення діяльності, котрі самі по собі відповідають критеріям/пороговим величинам, установленим у цьому додатку, підпадають під пункт 1 а) Статті 6. Будь-які інші зміни або розширення діяльності підпадають під пункт 1 б) Статті 6) цієї Конвенції.

Додаток II. АРБІТРАЖ

1. У разі передачі спору до арбітражного розгляду у відповідності до пункту 2 Статті 16 цієї Конвенції, Сторона або Сторони сповіщають секретаріат щодо предмету арбітражного розгляду, а також зазначають, зокрема, статті даної Конвенції стосовно тлумачення або застосування котрих виникнув спір. Секретаріат надсилає отриману інформацію всім Сторонам цієї Конвенції.
2. Арбітражний суд складається з трьох членів. Як Сторона-позивач, або Сторони-позивачі, так само й протилежна Сторона або Сторони конфлікту призначають по одному арбітру, і ці два арбітри, призначені таким чином, за взаємною згодою вибирають третього арбітра, котрий виконує функцію голови арбітражного суду. Останній не може бути громадянином однієї з конфліктуючих Сторін і не може мати своїм постійним місцем проживання територію жодної із Сторін, не може перебувати у них на службі або будь-яким іншим чином мати відношення до цієї справи.
3. Якщо по закінченню двох місяців після призначення другого арбітра не буде визначений голова арбітражного суду, тоді на прохання однієї з конфліктуючих Сторін Виконавчий секретар Європейської економічної комісії призначає його протягом наступних двох місяців.
4. Якщо одна з конфліктуючих Сторін не призначить арбітра на протязі двох місяців після отримання відповідного прохання, друга Сторона може сповістити про це Виконавчого секретаря Європейської економічної комісії, котрий призначає голову арбітражного суду протягом наступних двох місяців. Після свого призначення голова арбітражного суду просить Сторону, котра ще не призначила арбітра, виконати це на протязі двох місяців. Якщо вона не виконає прохання протягом цього терміну, голова сповіщає про це Виконавчого секретаря Європейської економічної комісії, котрий призначає такого арбітра протягом наступних двох місяців.
5. Арбітражний суд виносить своє рішення у відповідності до міжнародного права і положень цієї Конвенції.

6. Будь-який арбітражний суд, заснований згідно з положеннями цього Додатку, розробляє свої власні процесуальні правила.
7. Рішення арбітражного суду як з процедурних питань, так і по суті справи приймаються більшістю голів його членів.
8. Суд може приймати всі належні заходи для встановлення фактів.
9. Конфліктуючі Сторони сприяють роботі арбітражного суду, і, зокрема, використовуючи всі наявні в їх розпорядженні засоби:
 - a) надають йому всі відповідні документи, умови та інформацію;
 - b) у разі необхідності надають йому можливість викликати свідків або експертів і заслуховувати їх свідчення.
10. Конфліктуючі Сторони й члени арбітражного суду дотримуються норм конфіденційності будь-якої інформації, отриманої ними конфіденційним шляхом в ході арбітражного розгляду.
11. Арбітражний суд може на прохання однієї із конфліктуючих Сторін рекомендувати прийняття тимчасових засобів захисту.
12. Якщо одна з конфліктуючих Сторін не з'являється до арбітражного суду або не бере участі в розгляді своєї справи, інша Сторона може просити суд продовжити розгляд справи і винести своє остаточне рішення. Відсутність однієї зі Сторін в суді або неспроможність однієї із Сторін захищати свою справу в суді не є перешкодою для розгляду справи.
13. Арбітражний суд може заслухати зустрічні позови, що виникають безпосередньо із суті справи, і виносити рішення відносно них.
14. Якщо арбітражний суд, виходячи з конкретних обставин справи, не прийме іншого рішення, судові витрати, включаючи оплату послуг членів суду, діляться порівну між конфліктуючими Сторонами. Суд реєструє всі свої витрати та надає конфліктуючим Сторонам остаточний звіт щодо цих витрат.
15. Будь-яка із Сторін цієї Конвенції, котра має стосовно предмету спору інтерес правового характеру і на яку може вплинути рішення з даної справи, має право за згодою суду взяти участь в розгляді справи.
16. Арбітражний суд виносить своє рішення на протязі п'яти місяців після дати свого заснування, якщо він не визначить за необхідне продовжити термін на період, що не перевищує п'яти місяців.
17. Рішення арбітражного суду супроводжується поясненням причин. Це рішення є остаточним і обов'язковим для виконання кожною із конфліктуючих Сторін. Арбітражний суд адресує своє рішення конфліктуючим сторонам і секретаріату. Секретаріат надсилає отриману інформацію всім Сторонам цієї Конвенції.
18. Будь-який спір, котрий може виникнути між Сторонами відносно тлумачення або виконання рішення суду, може бути переданий будь-якою із Сторін до арбітражного суду, котрий виніс це рішення, або, якщо його послугами скористатися неможливо, – до іншого суду, заснованого з цією ж метою, у такий самий спосіб, як і перший.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ІНФОРМАЦІЮ»

*Із змінами і доповненнями, внесеними Законами України
від 6 квітня 2000 року N 1642-III, від 7 лютого 2002 року N 3047-III,
від 3 квітня 2003 року N 676-IV, від 18 листопада 2003 року N 1268-IV,
від 11 травня 2004 року N 1703-IV, від 23 червня 2005 року N 2707-IV*

(У тексті Закону слово «конфіденціальна» в усіх відмінках замінено словом «конфіденційна» у відповідному відмінку згідно із Законом України від 11 травня 2004 року N 1703-IV)

Цей Закон закріплює право громадян України на інформацію, закладає правові основи інформаційної діяльності.

Ґрунтуючись на Декларації про державний суверенітет України та Акті проголошення її незалежності, Закон стверджує інформаційний суверенітет України і визначає правові форми міжнародного співробітництва в галузі інформації.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення інформації

Під інформацією цей Закон розуміє документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому природному середовищі.

Стаття 2. Мета і завдання Закону

Закон встановлює загальні правові основи одержання, використання, поширення та зберігання інформації, закріплює право особи на інформацію в усіх сферах суспільного і державного життя України, а також систему інформації, її джерела, визначає статус учасників інформаційних відносин, регулює доступ до інформації та забезпечує її охорону, захищає особу та суспільство від неправдивої інформації.

Стаття 3. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на інформаційні відносини, які виникають у всіх сферах життя і діяльності суспільства і держави при одержанні, використанні, поширенні та зберіганні інформації.

Стаття 4. Законодавство про інформацію

Законодавство України про інформацію складають Конституція України, цей Закон, законодавчі акти про окремі галузі, види, форми і засоби інформації, міжнародні договори та угоди, ратифіковані Україною, та принципи і норми міжнародного права.

Стаття 5. Основні принципи інформаційних відносин

Основними принципами інформаційних відносин є:

- гарантованість права на інформацію;
- відкритість, доступність інформації та свобода її обміну;
- об'єктивність, вірогідність інформації;
- повнота і точність інформації;
- законність одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Стаття 6. Державна інформаційна політика

Державна інформаційна політика – це сукупність основних напрямів і способів діяльності держави по одержанню, використанню, поширенню та зберіганню інформації.

Головними напрямками і способами державної інформаційної політики є:

- забезпечення доступу громадян до інформації;
- створення національних систем і мереж інформації;
- зміцнення матеріально-технічних, фінансових, організаційних, правових і наукових основ інформаційної діяльності;
- забезпечення ефективного використання інформації;
- сприяння постійному оновленню, збагаченню та зберіганню національних інформаційних ресурсів;
- створення загальної системи охорони інформації;
- сприяння міжнародному співробітництву в галузі інформації і гарантування інформаційного суверенітету України;
- сприяння задоволенню інформаційних потреб закордонних українців.

(частину другу статті 6 доповнено абзацом згідно із Законом України від 23.06.2005 р. N 2707-IV)

Державну інформаційну політику розробляють і здійснюють органи державної влади загальної компетенції, а також відповідні органи спеціальної компетенції.

Стаття 7. Суб'єкти інформаційних відносин

Суб'єктами інформаційних відносин є:

- громадяни України;
- юридичні особи;
- держава.

Суб'єктами інформаційних відносин відповідно до цього Закону можуть бути також інші держави, їх громадяни та юридичні особи, міжнародні організації та особи без громадянства.

Стаття 8. Об'єкти інформаційних відносин

Об'єктами інформаційних відносин є документована або публічно оголошена інформація про події та явища в галузі політики, економіки, культури, охорони здоров'я, а також у соціальній, екологічній, міжнародній та інших сферах.

(стаття 8 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 06.04.2000 р. N 1642-III)

Стаття 9. Право на інформацію

Всі громадяни України, юридичні особи і державні органи мають право на інформацію, що передбачає можливість вільного одержання, використання, поширення та зберігання відомостей, необхідних їм для реалізації ними своїх прав, свобод і законних інтересів, здійснення завдань і функцій.

Реалізація права на інформацію громадянами, юридичними особами і державою не повинна порушувати громадські, політичні, економічні, соціальні, духовні, екологічні та інші права, свободи і законні інтереси інших громадян, права та інтереси юридичних осіб.

Кожному громадянину забезпечується вільний доступ до інформації, яка стосується його особисто, крім випадків, передбачених законами України.

Стаття 10. Гарантії права на інформацію

Право на інформацію забезпечується:

- обов'язком органів державної влади, а також органів місцевого і регіонального самоврядування інформувати про свою діяльність та прийняті рішення;
- створенням у державних органах спеціальних інформаційних служб або систем, що забезпечували б у встановленому порядку доступ до інформації;
- вільним доступом суб'єктів інформаційних відносин до статистичних даних, архівних, бібліотечних і музейних фондів; обмеження цього доступу зумовлюються лише специфікою цінностей та особливими умовами їх схоронності, що визначаються законодавством;
- створенням механізму здійснення права на інформацію;
- здійсненням державного контролю за додержанням законодавства про інформацію;
- встановленням відповідальності за порушення законодавства про інформацію.

Стаття 11. Мова інформації

Мова інформації визначається Законом «Про мови в Україні», іншими законодавчими актами України в цій галузі, міжнародними договорами та угодами, ратифікованими Україною.

Розділ II. ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Стаття 12. Визначення інформаційної діяльності

Інформаційна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

З метою задоволення цих потреб органи державної влади та органи місцевого і регіонального самоврядування створюють інформаційні служби, системи, мережі, бази і банки даних.

Порядок їх створення, структура, права та обов'язки визначаються Кабінетом Міністрів України або іншими органами державної влади, а також органами місцевого і регіонального самоврядування.

Стаття 13. Основні напрями інформаційної діяльності

Основними напрямками інформаційної діяльності є: політичний, економічний, соціальний, духовний, екологічний, науково-технічний, міжнародний тощо.

Держава зобов'язана постійно дбати про своєчасне створення, належне функціонування і розвиток інформаційних систем, мереж, банків і баз даних у всіх напрямках інформаційної діяльності.

Держава гарантує свободу інформаційної діяльності в цих напрямках всім громадянам та юридичним особам в межах їх прав і свобод, функцій і повноважень.

Стаття 14. Основні види інформаційної діяльності

Основними видами інформаційної діяльності є одержання, використання, поширення та зберігання інформації.

Одержання інформації – це набуття, придбання, накопичення відповідно до чинного законодавства України документованої або публічно оголошеної інформації громадянами, юридичними особами або державою.

Використання інформації – це задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави.

Поширення інформації – це розповсюдження, обнародування, реалізація у встановленому законом порядку документованої або публічно оголошеної інформації.

Зберігання інформації – це забезпечення належного стану інформації та її матеріальних носіїв.

Одержання, використання, поширення та зберігання документованої або публічно оголошеної інформації здійснюється у порядку, передбаченому цим Законом та іншими законодавчими актами в галузі інформації.

Стаття 15. Професійна освіта в галузі інформаційної діяльності

В Україні створюються умови для здобуття професійної освіти в галузі інформаційної діяльності через систему її навчальних закладів.

Порядок створення навчальних закладів інформаційного напрямку (журналістики, статистики, бібліотечної та архівної справи, науково-інформаційної діяльності, інформатики, обчислювальної техніки тощо) та принципи їх діяльності визначаються Законом України «Про освіту» та іншими законодавчими актами.

Стаття 16. Організація наукових досліджень в галузі інформаційної діяльності

Для забезпечення успішного функціонування і розвитку національних систем інформації в Україні здійснюються пошукові фундаментальні та прикладні наукові дослідження в галузі інформаційної діяльності.

З цією метою створюються наукові установи, науково-виробничі підрозділи, об'єднання, асоціації, центри нових інформаційних технологій та інші формування, в тому числі за участю зарубіжних партнерів.

Фінансування пошукових і фундаментальних наукових досліджень, наукових програм, проектів державного значення у науково-дослідних установах і навчальних закладах здійснюється за рахунок бюджетних асигнувань, власних коштів та коштів замовників.

Фінансування прикладних досліджень, розробок здійснюється, як правило, на договірній або контрактній основі, а їх результати можуть бути об'єктом товарних відносин.

Розділ III. ГАЛУЗІ, ВИДИ, ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ТА РЕЖИМ ДОСТУПУ ДО НЕЇ

Стаття 17. Галузі інформації

Галузі інформації – це сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про відносно самостійні сфери життя і діяльності суспільства та держави.

Основними галузями інформації є: політична, економічна, духовна, науково-технічна, соціальна, екологічна, міжнародна.

Стаття 18. Види інформації

Основними видами інформації є:

- статистична інформація;
- адміністративна інформація (дані);

(статтю 18 доповнено новим абзацом третім згідно із Законом України від 07.02.2002 р. N 3047-III, у зв'язку з цим абзаци третій – восьмий вважати відповідно абзацами четвертим – дев'ятим)

- масова інформація;
- інформація про діяльність державних органів влади та органів місцевого і регіонального самоврядування;
- правова інформація;
- інформація про особу;
- інформація довідково-енциклопедичного характеру;
- соціологічна інформація.

Стаття 19. Статистична інформація

Статистична інформація – це офіційна документована державна інформація, яка дає кількісну характеристику масових явищ та процесів, що відбуваються в економічній, соціальній, культурній та інших сферах життя.

(частина перша статті 19 у редакції Закону України від 07.02.2002 р. N 3047-III)

Державна статистична інформація підлягає систематичному відкритому публікуванню. Забезпечується відкритий доступ громадян, наукових установ, заінтересованих організацій до неопублікованих статистичних даних, які не підпадають під дію обмежень, установлених цим Законом, а також Законом України «Про державну статистику».

(частина друга статті 19 у редакції Закону України від 07.02.2002 р. N 3047-III)

Система статистичної інформації, її джерела і режим визначаються Законом України «Про державну статистику» та іншими правовими актами в цій галузі.

Стаття 19¹. Адміністративна інформація (дані)

Адміністративна інформація (дані) – це офіційні документовані дані, що дають кількісну характеристику явищ та процесів, що відбуваються в економічній, соціальній, культурній, інших сферах життя і збираються, використовуються, поширюються та зберігаються органами державної влади (за винятком органів державної статистики), органами місцевого самоврядування, юридичними особами відповідно до законодавства з метою виконання адміністративних обов'язків та завдань, що належать до їх компетенції.

Система адміністративної інформації (даних), повноваження органів, які займаються діяльністю, пов'язаною із збиранням та використанням адміністративних даних, їх джерела та режим встановлюються відповідно до законодавства.

(Закон доповнено статтею 19¹ згідно із Законом України від 07.02.2002 р. N 3047-III)

Стаття 20. Масова інформація та її засоби

Масова інформація – це публічно поширювана друкована та аудіовізуальна інформація.

Друкованими засобами масової інформації є періодичні друковані видання (преса) – газети, журнали, бюлетені тощо і разові видання з визначеним тиражем.

Аудіовізуальними засобами масової інформації є: радіомовлення, телебачення, кіно, звукозапис, відеозапис тощо.

Порядок створення (заснування) та організації діяльності окремих засобів масової інформації визначаються законодавчими актами про ці засоби.

Стаття 21. Інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування

Інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування – це офіційна документована інформація, яка створюється в процесі поточної діяльності законодавчої, виконавчої та судової влади, органів місцевого і регіонального самоврядування.

Основними джерелами цієї інформації є: законодавчі акти України, інші акти, що приймаються Верховною Радою та її органами, акти Президента України, підзаконні нормативні акти, ненормативні акти державних органів, акти органів місцевого і регіонального самоврядування.

Інформація державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування доводиться до відома заінтересованих осіб шляхом:

- опублікування її в офіційних друкованих виданнях або поширення інформаційними службами відповідних державних органів і організацій;
- опублікування її в друкованих засобах масової інформації або публічного оголошення через аудіо– та аудіовізуальні засоби масової інформації;
- безпосереднього доведення її до заінтересованих осіб (усно, письмово чи іншими способами);
- надання можливості ознайомлення з архівними матеріалами;
- оголошення її під час публічних виступів посадових осіб.

Джерела і порядок одержання, використання, поширення та зберігання офіційної інформації державних органів та органів місцевого і регіонального самоврядування визначаються законодавчими актами про ці органи.

Законодавчі та інші нормативні акти, що стосуються прав, свобод і законних інтересів громадян, не доведені до публічного відома, не мають юридичної сили.

Стаття 22. Правова інформація

Правова інформація – це сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про право, його систему, джерела, реалізацію, юридичні факти, правовідносини, правопорядок, правопорушення і боротьбу з ними та їх профілактику тощо.

Джерелами правової інформації є Конституція України, інші законодавчі і підзаконні нормативні правові акти, міжнародні договори та угоди, норми і принципи міжнародного права, а також ненормативні правові акти, повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи, інші джерела інформації з правових питань.

З метою забезпечення доступу до законодавчих та інших нормативних актів всім громадянам держава забезпечує видання цих актів масовими тиражами у найкоротші строки після набрання ними чинності.

Стаття 23. Інформація про особу

Інформація про особу – це сукупність документованих або публічно оголошених відомостей про особу.

Основними даними про особу (персональними даними) є: національність, освіта, сімейний стан, релігійність, стан здоров'я, а також адреса, дата і місце народження.

Джерелами документованої інформації про особу є видані на її ім'я документи, підписані нею документи, а також відомості про особу, зібрані державними органами влади та органами місцевого і регіонального самоврядування в межах своїх повноважень.

Забороняється збирання відомостей про особу без її попередньої згоди, за винятком випадків, передбачених законом.

Кожна особа має право на ознайомлення з інформацією, зібраною про неї.

Інформація про особу охороняється Законом.

Стаття 24. Інформація довідково-енциклопедичного характеру

Інформація довідково-енциклопедичного характеру – це систематизовані, документовані або публічно оголошені відомості про суспільне, державне життя та навколишнє природне середовище.

Основними джерелами цієї інформації є: енциклопедії, словники, довідники, рекламні повідомлення та оголошення, путівники, картографічні матеріали тощо, а також довідки, що даються уповноваженими на те державними органами та органами місцевого і регіонального самоврядування, об'єднаннями громадян, організаціями, їх працівниками та автоматизованими інформаційними системами.

Система цієї інформації, доступ до неї регулюються бібліотечним, архівним та іншим галузевим законодавством.

Стаття 25. Соціологічна інформація

Соціологічна інформація – це документовані або публічно оголошені відомості про ставлення окремих громадян і соціальних груп до суспільних подій та явищ, процесів, фактів.

Основними джерелами соціологічної інформації є документовані або публічно оголошені відомості, в яких відображено результати соціологічних опитувань, спостережень та інших соціологічних досліджень.

Соціологічні дослідження здійснюються державними органами, об'єднаннями громадян, зареєстрованими у встановленому порядку.

Стаття 26. Джерела інформації

Джерелами інформації є передбачені або встановлені Законом носії інформації: документи та інші носії інформації, які являють собою матеріальні об'єкти, що зберігають інформацію, а також повідомлення засобів масової інформації, публічні виступи.

Стаття 27. Документ в інформаційних відносинах

Документ – це передбачена законом матеріальна форма одержання, зберігання, використання і поширення інформації шляхом фіксації її на папері, магнітній, кіно-, відео-, фотоплівці або на іншому носіїві.

Первинний документ – це документ, що містить в собі вихідну інформацію.

Вторинний документ – це документ, що являє собою результат аналітико-синтетичної та іншої переробки одного або кількох документів.

Стаття 28. Режим доступу до інформації

Режим доступу до інформації – це передбачений правовими нормами порядок одержання, використання, поширення і зберігання інформації.

За режимом доступу інформація поділяється на відкриту інформацію та інформацію з обмеженим доступом.

Держава здійснює контроль за режимом доступу до інформації.

Завдання контролю за режимом доступу до інформації полягає у забезпеченні додержання вимог законодавства про інформацію всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями, недопущенні необґрунтованого віднесення відомостей до категорії інформації з обмеженим доступом.

Державний контроль за додержанням встановленого режиму здійснюється спеціальними органами, які визначають Верховна Рада України і Кабінет Міністрів України.

У порядку контролю Верховна Рада України може вимагати від урядових установ, міністерств, відомств звіти, які містять відомості про їх діяльність по забезпеченню інформацією заінтересованих осіб (кількість випадків відмови у наданні доступу до інформації із зазначенням мотивів таких відмов; кількість та обґрунтування застосування режиму обмеженого доступу до окремих видів інформації: кількість скарг на неправомірні дії посадових осіб, які відмовили у доступі до інформації, та вжиті щодо них заходи тощо).

Стаття 29. Доступ до відкритої інформації

Доступ до відкритої інформації забезпечується шляхом:

– систематичної публікації її в офіційних друкованих виданнях (бюлетенях, збірниках);

- поширення її засобами масової комунікації;
- безпосереднього її надання заінтересованим громадянам, державним органам та юридичним особам.

Порядок і умови надання громадянам, державним органам, юридичним особам і представникам громадськості відомостей за запитами встановлюються цим Законом або договорами (угодами), якщо надання інформації здійснюється на договірній основі.

Обмеження права на одержання відкритої інформації забороняється законом.

Переважним правом на одержання інформації користуються громадяни, яким ця інформація необхідна для виконання своїх професійних обов'язків.

Стаття 30. Інформація з обмеженим доступом

Інформація з обмеженим доступом за своїм правовим режимом поділяється на конфіденційну і таємну.

Конфіденційна інформація – це відомості, які знаходяться у володінні, користуванні або розпорядженні окремих фізичних чи юридичних осіб і поширюються за їх бажанням відповідно до передбачених ними умов.

Стосовно інформації, що є власністю держави і знаходиться в користуванні органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, з метою її збереження може бути відповідно до закону встановлено обмежений доступ – надано статус конфіденційної. Порядок обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, що містять зазначену інформацію, визначається Кабінетом Міністрів України.

(статтю 30 доповнено новою частиною третьою згідно із Законом України від 11.05.2004 р. N 1703-IV)

До конфіденційної інформації, що є власністю держави і знаходиться в користуванні органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій усіх форм власності, не можуть бути віднесені відомості:

- про стан довкілля, якість харчових продуктів і предметів побуту;
- про аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події, які сталися або можуть статися і загрожують безпеці громадян;
- про стан здоров'я населення, його життєвий рівень, включаючи харчування, одяг, житло, медичне обслуговування та соціальне забезпечення, а також про соціально-демографічні показники, стан правопорядку, освіти і культури населення;
- стосовно стану справ із правами і свободами людини і громадянина, а також фактів їх порушень;
- про незаконні дії органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб;
- інша інформація, доступ до якої відповідно до законів України та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, не може бути обмеженим.

(статтю 30 доповнено новою частиною четвертою згідно із Законом України від 11.05.2004 р. N 1703-IV, у зв'язку з цим частини третю – дев'яту вважати відповідно частинами п'ятою – одинадцятою)

Громадяни, юридичні особи, які володіють інформацією професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого характеру, одержаною на власні кошти, або такою, яка є предметом їх професійного, ділового, виробничого, банківського, комерційного та іншого інтересу і не порушує передбаченої законом таємниці, самостійно визначають режим доступу до неї, включаючи належність її до категорії конфіденційної, та встановлюють для неї систему (способи) захисту.

Виняток становить інформація комерційного та банківського характеру, а також інформація, правовий режим якої встановлено Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України (з питань статистики, екології, банківських операцій, податків тощо), та інформація, приховування якої являє загрозу життю і здоров'ю людей.

До таємної інформації належить інформація, що містить відомості, які становлять державну та іншу передбачену законом таємницю, розголошення якої завдає шкоди особі, суспільству і державі.

Віднесення інформації до категорії таємних відомостей, які становлять державну таємницю, і доступ до неї громадян здійснюється відповідно до закону про цю інформацію.

Порядок обігу таємної інформації та її захисту визначається відповідними державними органами за умови додержання вимог, встановлених цим Законом.

Порядок і терміни обнародування таємної інформації визначаються відповідним законом.

Інформація з обмеженим доступом може бути поширена без згоди її власника, якщо ця інформація є суспільно значимою, тобто якщо вона є предметом громадського інтересу і якщо право громадськості знати цю інформацію переважає право її власника на її захист.

(статтю 30 доповнено абзацом згідно із Законом України від 03.04.2003 р. N 676-IV)

Стаття 31. Доступ громадян до інформації про них

Громадяни мають право:

- знати у період збирання інформації, які відомості про них і з якою метою збираються, як, ким і з якою метою вони використовуються;
- доступу до інформації про них, заперечувати її правильність, повноту, доречність тощо.

Державні органи та організації, органи місцевого і регіонального самоврядування, інформаційні системи яких вміщують інформацію про громадян, зобов'язані надавати її безперешкодно і безкоштовно на вимогу осіб, яких вона стосується, крім випадків, передбачених законом, а також вживати заходів щодо запобігання несанкціонованому доступу до неї. У разі порушень цих вимог Закон гарантує захист громадян від завданої їм шкоди використанням такої інформації.

Забороняється доступ сторонніх осіб до відомостей про іншу особу, зібраних відповідно до чинного законодавства державними органами, організаціями і посадовими особами.

Зберігання інформації про громадян не повинно тривати довше, ніж це необхідно для законно встановленої мети.

Всі організації, які збирають інформацію про громадян, повинні до початку роботи з нею здійснити у встановленому Кабінетом Міністрів України порядку державну реєстрацію відповідних баз даних.

Необхідна кількість даних про громадян, яку можна одержати законним шляхом, має бути максимально обмеженою і може використовуватися лише для законно встановленої мети.

Відмова в доступі до такої інформації, або приховування її, або незаконні збирання, використання, зберігання чи поширення можуть бути оскаржені до суду.

Стаття 32. Інформаційний запит щодо доступу до офіційних документів і запит щодо надання письмової або усної інформації

Під інформаційним запитом (надалі – запитом) щодо доступу до офіційних документів у цьому Законі розуміється звернення з вимогою про надання можливості ознайомлення з офіційними документами. Запит може бути індивідуальним або колективним. Він подається у письмовій формі.

Громадянин має право звернутися до державних органів і вимагати надання будь-якого офіційного документу, незалежно від того, стосується цей документ його особисто чи ні, крім випадків обмеження доступу, передбачених цим Законом.

Під запитом щодо надання письмової або усної інформації у цьому Законі розуміється звернення з вимогою надати письмову або усну інформацію про діяльність органів законодавчої, виконавчої та судової влади України, їх посадових осіб з окремих питань.

Громадяни України, державні органи, організації і об'єднання громадян (надалі – запитувачі) подають запит відповідному органу законодавчої, виконавчої та судової влади, його посадовим особам.

У запиті повинно бути зазначено прізвище, ім'я та по батькові запитувача, документ, письмова або усна інформація, що його цікавить, та адреса, за якою він бажає одержати відповідь.

Органи законодавчої, виконавчої та судової влади України, їх посадові особи зобов'язані надавати інформацію, що стосується їх діяльності, письмово, усно, по телефону чи використовуючи публічні виступи своїх посадових осіб.

Стаття 33. Термін розгляду запиту щодо доступу до офіційних документів

Термін вивчення запиту на предмет можливості його задоволення не повинен перевищувати десяти календарних днів.

Протягом вказаного терміну державна установа письмово доводить до відома запитувача, що його запит буде задоволено або що запитуваний документ не підлягає наданню для ознайомлення.

Задоволення запиту здійснюється протягом місяця, якщо інше не передбачено законом. Аналогічний термін розгляду встановлюється і щодо запиту про надання письмової інформації.

Стаття 34. Відмова та відстрочка задоволення запиту щодо доступу до офіційних документів

Відмова в задоволенні запиту доводиться до відома запитувача у письмовій формі з роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

У відмові має бути зазначено:

- 1) посадову особу державної установи, яка відмовляє у задоволенні запиту;
- 2) дату відмови;
- 3) мотивовану підставу відмови.

Відстрочка задоволення запиту допускається в разі, якщо запитуваний документ не може бути надано для ознайомлення у місячний термін. Повідомлення про відстрочку доводиться до відома запитувача у письмовій формі з роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

У повідомленні про відстрочку має бути зазначено:

- 1) посадову особу державної установи, яка відмовляє у задоволенні запиту у визначений місячний термін;
- 2) дату надсилання або видачі повідомлення про відстрочку;
- 3) причини, з яких запитуваний документ не може бути видано у встановлений цим Законом термін;
- 4) термін, у який буде задоволено запит.

Відмова та відстрочка задоволення запиту щодо надання письмової інформації здійснюються в аналогічному порядку.

Стаття 35. Оскарження відмови і відстрочки задоволення запиту щодо доступу до офіційних документів

Відмову або відстрочку задоволення запиту може бути оскаржено.

У разі відмови в наданні документа для ознайомлення або відстрочки задоволення запиту запитувач має право оскаржити відмову або відстрочку до органу вищого рівня.

Якщо на скаргу, подану до органу вищого рівня, дається негативна відповідь, запитувач має право оскаржити цю відмову до суду.

У разі, коли запитувач звернувся до суду, обов'язок доводити законність відмови чи відстрочки задоволення запиту покладається на відповідача – державну установу.

Суд має право для забезпечення повноти та об'єктивності розгляду справи запитати офіційні документи, у можливості ознайомлення з якими було відмовлено, і, вивчивши їх, прийняти рішення про обґрунтованість (або необґрунтованість) дій посадових осіб державної установи.

Якщо відмову або відстрочку визнано необґрунтованою, суд зобов'язує державну установу надати запитувачу змогу ознайомитися з офіційним документом і постановляє окрему ухвалу щодо посадових осіб, які відмовили заявнику.

Необґрунтована відмова у наданні змоги для ознайомлення з офіційними документами або порушення визначеного терміну її надання без поважних причин тягнуть за собою дисциплінарну або іншу відповідальність посадових осіб державних установ у порядку, встановленому законами України.

Офіційні документи, надані на запити органами законодавчої, виконавчої та судової влади України, можуть публікуватися.

Запитувачі мають право робити виписки з наданих їм для ознайомлення офіційних документів, фотографувати їх, записувати текст на магнітну плівку тощо. Власник документів має право за відповідну плату виготовляти за бажанням запитувача копії запитуваних документів.

Не підлягає оплаті робота по пошуку офіційних документів.

Оскарження відмови і відстрочки задоволення запиту щодо надання письмової інформації здійснюється в аналогічному порядку.

Стаття 36. Порядок відшкодування витрат, пов'язаних із задоволенням запитів щодо доступу до офіційних документів і надання письмової інформації

Запитувачі повинні повністю або частково відшкодувати витрати, пов'язані з виконанням запитів щодо доступу до офіційних документів та наданням письмової інформації.

Порядок оплати копій запитуваних документів встановлюється державними установами.

Кабінет Міністрів України або інші державні установи визначають порядок і розмір оплати робіт по збиранню, пошуку, підготовці, створенню і наданню запитуваної письмової інформації, який не повинен перевищувати реальних витрат, пов'язаних з виконанням запитів.

Стаття 37. Документи та інформація, що не підлягають наданню для ознайомлення за запитом

Не підлягають обов'язковому наданню для ознайомлення за інформаційними запитом офіційні документи, які містять у собі:

- інформацію, визнану у встановленому порядку державною таємницею;
- конфіденційну інформацію;
- інформацію про оперативну і слідчу роботу органів прокуратури, МВС, СБУ, роботу органів дізнання та суду у тих випадках, коли її розголошення може зашкодити оперативним заходам, розслідуванню чи дізнанню, порушити право людини на справедливий та об'єктивний судовий розгляд її справи, створити загрозу життю або здоров'ю будь-якої особи;
- інформацію, що стосується особистого життя громадян;
- документи, що становлять внутрішню службову кореспонденцію (довідні записки, переписка між підрозділами та інше), якщо вони пов'язані з розробкою напряму діяльності установи, процесом прийняття рішень і передують їх прийняттю;

- інформацію, що не підлягає розголошенню згідно з іншими законодавчими або нормативними актами. Установа, до якої звернуто запит, може не надавати для ознайомлення документ, якщо він містить інформацію, яка не підлягає розголошенню на підставі нормативного акта іншої державної установи, а та державна установа, яка розглядає запит, не має права вирішувати питання щодо її розсекречення;
- інформацію фінансових установ, підготовлену для контрольно-фінансових відомств.

Стаття 38. Право власності на інформацію

Право власності на інформацію – це врегульовані законом суспільні відносини щодо володіння, користування і розпорядження інформацією.

Інформація є об'єктом права власності громадян, організацій (юридичних осіб) і держави. Інформація може бути об'єктом права власності як у повному обсязі, так і об'єктом лише володіння, користування чи розпорядження.

Власник інформації щодо об'єктів своєї власності має право здійснювати будь-які законні дії.

Підставами виникнення права власності на інформацію є:

- створення інформації своїми силами і за свій рахунок;
- договір на створення інформації;
- договір, що містить умови переходу права власності на інформацію до іншої особи.

Інформація, створена кількома громадянами або юридичними особами, є колективною власністю її творців. Порядок і правила користування такою власністю визначаються договором, укладеним між співвласниками.

Інформація, створена організаціями (юридичними особами) або придбана ними іншим законним способом, є власністю цих організацій.

Інформація, створена на кошти державного бюджету, є державною власністю. Інформацію, створену на правах індивідуальної власності, може бути віднесено до державної власності у випадках передачі її на зберігання у відповідні банки даних, фонди або архіви на договірній основі.

Власник інформації має право призначати особу, яка здійснює володіння, використання і розпорядження інформацією, і визначати правила обробки інформації та доступ до неї, а також встановлювати інші умови щодо інформації.

Стаття 39. Інформація як товар

Інформаційна продукція та інформаційні послуги громадян і юридичних осіб, які займаються інформаційною діяльністю, можуть бути об'єктами товарних відносин, що регулюються чинним цивільним та іншим законодавством.

Ціни і ціноутворення на інформаційну продукцію та інформаційні послуги встановлюються договорами, за винятком випадків, передбачених Законом.

Стаття 40. Інформаційна продукція

Інформаційна продукція – це матеріалізований результат інформаційної діяльності, призначений для задоволення інформаційних потреб громадян, державних органів, підприємств, установ і організацій.

Стаття 41. Інформаційна послуга

Інформаційна послуга – це здійснення у визначеній законом формі інформаційної діяльності по доведенню інформаційної продукції до споживачів з метою задоволення їх інформаційних потреб.

Розділ IV. УЧАСНИКИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ВІДНОСИН, ЇХ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ

Стаття 42. Учасники інформаційних відносин

Учасниками інформаційних відносин є громадяни, юридичні особи або держава, які набувають передбачених законом прав і обов'язків у процесі інформаційної діяльності.

Основними учасниками цих відносин є: автори, споживачі, поширювачі, зберігачі (охоронці) інформації.

Стаття 43. Права учасників інформаційних відносин

Учасники інформаційних відносин мають право одержувати (виробляти, добувати), використовувати, поширювати та зберігати інформацію в будь-якій формі з використанням будь-яких засобів, крім випадків, передбачених законом.

Кожний учасник інформаційних відносин для забезпечення його прав, свобод і законних інтересів має право на одержання інформації про:

- діяльність органів державної влади;
- діяльність народних депутатів;
- діяльність органів місцевого і регіонального самоврядування та місцевої адміністрації;
- те, що стосується його особисто.

Стаття 44. Обов'язки учасників інформаційних відносин

Учасники інформаційних відносин зобов'язані:

- поважати інформаційні права інших суб'єктів;
- використовувати інформацію згідно з законом або договором (угодою);
- забезпечувати додержання принципів інформаційних відносин, передбачених статтею 5 цього Закону;
- забезпечувати доступ до інформації усім споживачам на умовах, передбачених законом або угодою;
- зберігати її в належному стані протягом встановленого терміну і надавати іншим громадянам, юридичним особам або державним органам у передбаченому законом порядку;
- компенсувати шкоду, заподіяну при порушенні законодавства про інформацію.

Розділ V. ОХОРОНА ІНФОРМАЦІЇ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ІНФОРМАЦІЮ

Стаття 45. Охорона права на інформацію

Право на інформацію охороняється законом. Держава гарантує всім учасникам інформаційних відносин рівні права і можливості доступу до інформації.

Ніхто не може обмежувати права особи у виборі форм і джерел одержання інформації, за винятком випадків, передбачених законом.

Суб'єкт права на інформацію може вимагати усунення будь-яких порушень його права.

Забороняється вилучення друкованих видань, експонатів, інформаційних банків, документів із архівних, бібліотечних, музейних фондів та знищення їх з ідеологічних чи політичних міркувань.

Стаття 45¹. Заборона цензури та заборона втручання в професійну діяльність журналістів і засобів масової інформації з боку органів державної влади або органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб

Цензура як вимога, спрямована до засобу масової інформації, журналіста, головного редактора, організації, що здійснює випуск засобу масової інформації, його засновника (співзасновника), видавця, розповсюджувача, попередньо узгоджувати інформацію, що поширюється (крім випадків, коли така вимога йде від автора цієї інформації чи іншого суб'єкта авторського права і (або) суміжних прав на неї), та/або як накладення заборони (крім випадків, коли така заборона накладається судом) чи перешкоджання в будь-якій іншій формі тиражуванню або поширенню інформації з боку органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб заборонена.

Забороняються втручання у формах, не передбачених законодавством України або договором, укладеним між засновником (співзасновниками) і редакцією засобу масової інформації, у професійну діяльність журналістів, контроль за змістом інформації, що поширюється, з боку засновників (співзасновників) засобів масової інформації, органів державної влади або органів місцевого самоврядування, посадових осіб цих органів, зокрема з метою поширення чи непоширення певної інформації, замовчування суспільно значимої інформації, накладення заборони на показ окремих осіб або поширення інформації про них, заборони критикувати органи державної влади чи органи місцевого самоврядування або їх посадових осіб.

Забороняються створення будь-яких органів державної влади, установ, введення посад, на які покладаються повноваження щодо здійснення контролю за змістом інформації, що поширюється засобами масової інформації.

Умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів та/або переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків, за критику, здійснювані посадовою особою або групою осіб за попередньою змовою, тягне за собою кримінальну відповідальність відповідно до Кримінального кодексу України.

Повноваження органів державної влади з питань діяльності засобів масової інформації визначаються виключно Конституцією та законами України.

(Закон доповнено статтею 45¹ згідно із Законом України від 03.04.2003 р. N 676-IV)

Стаття 46. Неприпустимість зловживання правом на інформацію

Інформація не може бути використана для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, розпалювання расової, національної, релігійної ворожнечі, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини.

(частина перша статті 46 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 18.11.2003 р. N 1268-IV)

Не підлягають розголошенню відомості, що становлять державну або іншу передбачену законодавством таємницю.

Не підлягають розголошенню відомості, що стосуються лікарської таємниці, грошових вкладів, прибутків від підприємницької діяльності, усиновлення (удочеріння), листування, телефонних розмов і телеграфних повідомлень, крім випадків, передбачених законом.

Стаття 47. Відповідальність за порушення законодавства про інформацію

Порушення законодавства України про інформацію тягне за собою дисциплінарну, цивільно-правову, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно з законодавством України.

Відповідальність за порушення законодавства про інформацію несуть особи, винні у вчиненні таких порушень, як:

- необґрунтована відмова від надання відповідної інформації;
- надання інформації, що не відповідає дійсності;
- несвоєчасне надання інформації;
- навмисне приховування інформації;
- примушення до поширення або перешкоджання поширенню певної інформації, а також цензура;

(абзац шостий частини другої статті 47 у редакції Закону України від 03.04.2003 р. № 676-IV)

- поширення відомостей, що не відповідають дійсності, ганьблять честь і гідність особи;
- безпідставна відмова від поширення певної інформації;

(частину другу статті 47 доповнено новим абзацом восьмим згідно із Законом України від 03.04.2003 р. № 676-IV, у зв'язку з цим абзаци восьмий – дванадцятий вважати відповідно абзацами дев'ятим – тринадцятим)

- використання і поширення інформації стосовно особистого життя громадянина без його згоди особою, яка є власником відповідної інформації внаслідок виконання своїх службових обов'язків;
- розголошення державної або іншої таємниці, що охороняється законом, особою, яка повинна охороняти цю таємницю;
- вперушення порядку зберігання інформації;
- навмисне знищення інформації;
- необґрунтоване віднесення окремих видів інформації до категорії відомостей з обмеженим доступом;
- порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави.

(частину другу статті 47 доповнено абзацом чотирнадцятим згідно із Законом України від 11.05.2004 р. № 1703-IV)

Стаття 47¹. Звільнення від відповідальності

Ніхто не може бути притягнутий до відповідальності за висловлення оціночних суджень.

Оціночними судженнями, за винятком образи чи наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, зокрема критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, з огляду на характер використання мовних засобів, зокрема вживання гіпербол, алегорій, сатири. Оціночні судження не підлягають спростуванню та доведенню їх правдивості.

Особа звільняється від відповідальності за розголошення інформації з обмеженим доступом, якщо суд встановить, що ця інформація є суспільно значимою.

Додаткові підстави звільнення від відповідальності засобів масової інформації та журналістів визначаються законами «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про телебачення і радіомовлення», «Про інформаційні агентства» та «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів».

(Закон доповнено статтею 47¹ згідно із Законом України від 03.04.2003 р. N 676-IV)

Стаття 48. Порядок оскарження протиправних діянь

В разі вчинення державними органами, органами місцевого і регіонального самоврядування та їх посадовими особами, а також політичними партіями, іншими об'єднаннями громадян, засобами масової інформації, державними організаціями, які є юридичними особами, та окремими громадянами протиправних діянь, передбачених цим Законом, ці дії підлягають оскарженню до органів вищого рівня або до суду.

Скарги на протиправні дії посадових осіб подаються в органи вищого рівня, яким підпорядковані ці посадові особи.

У разі незадоволення скарги, поданої до органу вищого рівня, заінтересований громадянин або юридична особа мають право оскаржити протиправні дії посадових осіб до суду.

Стаття 49. Відшкодування матеріальної та моральної шкоди

У випадках, коли правопорушенням, вчиненим суб'єктом інформаційної діяльності, завдано матеріальної чи моральної шкоди фізичним або юридичним особам, винні особи відшкодовують її добровільно або на підставі рішення суду.

Органи державної влади, органи місцевого самоврядування як позивачі у справах про захист честі, гідності та ділової репутації вправі вимагати по суду лише спростування недостовірної інформації та не мають права вимагати відшкодування моральної (немайнової) шкоди. Це не позбавляє посадову особу органу державної влади чи органу місцевого самоврядування права на захист честі, гідності та ділової репутації у суді.

(стаття 49 у редакції Закону України від 03.04.2003 р. № 676-IV)

Розділ VI. МІЖНАРОДНА ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ. СПІВРОБІТНИЦТВО З ІНШИМИ ДЕРЖАВНИМИ ЗАРУБІЖНИМИ І МІЖНАРОДНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В ГАЛУЗІ ІНФОРМАЦІЇ

Стаття 50. Міжнародна інформаційна діяльність

Міжнародна інформаційна діяльність полягає в забезпеченні громадян, державних органів, підприємств, установ і організацій офіційною документованою або публічно оголошеною інформацією про зовнішньополітичну діяльність України, про події та явища в інших країнах, а також у цілеспрямованому поширенні за межами України державними органами і об'єднаннями громадян, засобами масової інформації та громадянами всебічної інформації про Україну.

Громадяни України мають право на вільний і безперешкодний доступ до інформації через зарубіжні джерела, включаючи пряме телевізійне мовлення, радіомовлення і пресу.

Правове становище і професійна діяльність акредитованих в Україні іноземних кореспондентів та інших представників іноземних засобів масової інформації, а також інформаційна діяльність дипломатичних, консульських та інших офіційних представників зарубіжних держав в Україні регулюються законодавством України, відповідними міжнародними договорами, укладеними Україною.

Створення і діяльність спільних організацій в галузі інформації за участю вітчизняних та іноземних юридичних осіб і громадян регулюються законодавством України.

Якщо міжнародним договором встановлені інші правила, ніж ті, які містяться в законодавстві України, що регулює відносини в галузі інформації, то застосовуються норми міжнародного договору, укладеного Україною.

Стаття 51. Міжнародні договори

Міжнародне співробітництво в галузі інформації з питань, що становлять взаємний інтерес, здійснюється на основі міжнародних договорів, укладених Україною та юридичними особами, які займаються інформаційною діяльністю.

Державні органи та інші юридичні особи, які займаються інформаційною діяльністю, можуть безпосередньо здійснювати зовнішньоекономічну діяльність у власних інтересах, а також в інтересах індивідуальних і колективних споживачів, яких вони обслуговують і яким гарантують одержання зарубіжної інформації.

Стаття 52. Експорт та імпорт інформаційної продукції (послуг)

Експорт та імпорт інформаційної продукції (послуг) здійснюються згідно з законодавством України про зовнішньоекономічну діяльність.

Стаття 53. Інформаційний суверенітет

Основною інформаційного суверенітету України є національні інформаційні ресурси.

До інформаційних ресурсів України входить вся належна їй інформація, незалежно від змісту, форм, часу і місця створення.

Україна самостійно формує інформаційні ресурси на своїй території і вільно розпоряджається ними, за винятком випадків, передбачених законами і міжнародними договорами.

Стаття 54. Гарантії інформаційного суверенітету України

Інформаційний суверенітет України забезпечується:

- виключним правом власності України на інформаційні ресурси, що формуються за рахунок коштів державного бюджету;
- створенням національних систем інформації;
- встановленням режиму доступу інших держав до інформаційних ресурсів України;
- використанням інформаційних ресурсів на основі рівноправного співробітництва з іншими державами.

Президент України
м. Київ
2 жовтня 1992 року
№ 2657-XII

Л. КРАВЧУК

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ОХОРОНУ НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА»

(витяг)

Стаття 9. Екологічні права громадян України

Кожний громадянин України має право на:

- а) безпечне для його життя та здоров'я навколишнє природне середовище;
- б) участь в обговоренні та внесення пропозицій до проектів нормативно-правових актів, матеріалів щодо розміщення, будівництва і реконструкції об'єктів, які можуть негативно впливати на стан навколишнього природного середовища, внесення пропозицій до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, юридичних осіб, що беруть участь в прийнятті рішень з цих питань;

(пункт «б» частини першої статті 9 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

- в) участь в розробці та здійсненні заходів щодо охорони навколишнього природного середовища, раціонального і комплексного використання природних ресурсів;
- г) здійснення загального і спеціального використання природних ресурсів;
- д) об'єднання в громадські природоохоронні формування;
- е) вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації, за винятком обмежень, встановлених законом;

(пункт «е» частини першої статті 9 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

- е) участь у публічних слуханнях або відкритих засіданнях з питань впливу запланованої діяльності на навколишнє природне середовище на стадіях розміщення, проектування, будівництва і реконструкції об'єктів та у проведенні громадської екологічної експертизи;

(пункт «є» частини першої статті 9 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

- ж) одержання екологічної освіти;
- з) подання до суду позовів до державних органів, підприємств, установ, організацій і громадян про відшкодування шкоди, заподіяної їх здоров'ю та майну внаслідок негативного впливу на навколишнє природне середовище;
- и) оскарження у судовому порядку рішень, дій або бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб щодо порушення екологічних прав громадян у порядку, передбаченому законом.

(частину першу статті 9 доповнено пунктом «и» згідно із Законом України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

Законодавством України можуть бути визначені й інші екологічні права громадян республіки.

Стаття 10. Гарантії екологічних прав громадян

Екологічні права громадян забезпечуються:

- а) проведенням широкомасштабних державних заходів щодо підтримання, відновлення і поліпшення стану навколишнього природного середовища;
- б) обов'язком міністерств, відомств, підприємств, установ, організацій здійснювати технічні та інші заходи для запобігання шкідливому впливу господарської та іншої діяльності на навколишнє природне середовище, виконувати екологічні вимоги при плануванні, розміщенні продуктивних сил, будівництві та експлуатації народногосподарських об'єктів;
- в) участю громадських об'єднань та громадян у діяльності щодо охорони навколишнього природного середовища;
- г) здійсненням державного та громадського контролю за додержанням законодавства про охорону навколишнього природного середовища;
- д) компенсацією в установленому порядку шкоди, заподіяної здоров'ю і майну громадян внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;
- е) невідворотністю відповідальності за порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища;
- є) створенням та функціонуванням мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації.

(частину першу статті 10 доповнено пунктом «є» згідно із Законом України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

Діяльність, що перешкоджає здійсненню права громадян на безпечне навколишнє природне середовище та інших їх екологічних прав, підлягає припиненню в порядку, встановленому цим Законом та іншим законодавством України.

Стаття 21. Повноваження громадських об'єднань у галузі охорони навколишнього природного середовища

Громадські природоохоронні об'єднання мають право:

- а) брати участь у розробці планів, програм, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, розробляти і пропагувати свої екологічні програми;

(пункт «а» частини першої статті 21 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

- б) утворювати громадські фонди охорони природи; за погодженням з місцевими Радами за рахунок власних коштів і добровільної трудової участі членів громадських об'єднань виконувати роботи по охороні та відтворенню природних ресурсів, збереженню та поліпшенню стану навколишнього природного середовища;
- в) брати участь у проведенні спеціально уповноваженими державними органами управління в галузі охорони навколишнього природного середовища перевірок виконання підприємствами, установами та організаціями природоохоронних планів і заходів;
- г) проводити громадську екологічну експертизу, обнародувати її результати і передавати їх органам, уповноваженим приймати рішення;
- д) вільного доступу до екологічної інформації;

(пункт «д» частини першої статті 21 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

- е) виступати з ініціативою проведення республіканського і місцевих референдумів з питань, пов'язаних з охороною навколишнього природного середовища, використанням природних ресурсів та забезпеченням екологічної безпеки;
- є) вносити до відповідних органів пропозиції про організацію територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- ж) подавати до суду позови про відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок порушення законодавства про охорону навколишнього природного середовища, в тому числі здоров'ю громадян і майну громадських об'єднань;
- з) брати участь у заходах міжнародних неурядових організацій з питань охорони навколишнього природного середовища;
- и) брати участь у підготовці проектів нормативно-правових актів з екологічних питань;

(частину першу статті 21 доповнено пунктом «и» згідно із Законом України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

- і) оскаржувати в установленому законом порядку рішення про відмову чи несвоєчасне надання за запитом екологічної інформації або неправомірне відхилення запиту та його неповне задоволення.

(частину першу статті 21 доповнено пунктом «і» згідно із Законом України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

Діяльність громадських об'єднань в галузі охорони навколишнього природного середовища здійснюється відповідно до законодавства України на основі їх статутів.

Стаття 25. Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація)

Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) – це будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:

- стан навколишнього природного середовища чи його об'єктів – землі, вод, надр, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу та рівні їх забруднення;
- біологічне різноманіття і його компоненти, включаючи генетично видозмінені організми та їх взаємодію із об'єктами навколишнього природного середовища;
- джерела, фактори, матеріали, речовини, продукцію, енергію, фізичні фактори (шум, вібрацію, електромагнітне випромінювання, радіацію), які впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природного середовища та здоров'я людей;
- загрозу виникнення і причини надзвичайних екологічних ситуацій, результати ліквідації цих явищ, рекомендації щодо заходів, спрямованих на зменшення їх негативного впливу на природні об'єкти та здоров'я людей;
- екологічні прогнози, плани і програми, заходи, в тому числі адміністративні, державну екологічну політику, законодавство про охорону навколишнього природного середовища;
- витрати, пов'язані із здійсненням природоохоронних заходів за рахунок фондів охорони навколишнього природного середовища, інших джерел фінансування, економічний аналіз, проведений у процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля.

Основними джерелами такої інформації є дані моніторингу довкілля, кадастрів природних ресурсів, реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, окремими посадовими особами.

(стаття 25 у редакції Закону України від 28.11.2002 р. № 254-IV)

Стаття 25'. Екологічне інформаційне забезпечення

Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його органи на місцях, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, діяльність яких може негативно вплинути або впливає на стан навколишнього природного середовища, життя і здоров'я людей, зобов'язані забезпечувати вільний доступ населення до інформації про стан навколишнього природного середовища.

Екологічне інформаційне забезпечення здійснюється органами державної влади та органами місцевого самоврядування в межах їх повноважень шляхом:

- а) підготовки спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів і подання на розгляд Верховної Ради України щорічної Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні, а після її розгляду Верховною Радою України – опублікування окремим виданням та розміщення в системі Інтернет;
- б) щорічного інформування Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями відповідних рад та населення про стан навколишнього природного середовища відповідних територій;
- в) систематичного інформування населення через засоби масової інформації про стан навколишнього природного середовища, динаміку його змін, джерела забруднення, розміщення відходів чи іншої зміни навколишнього природного середовища і характер впливу екологічних факторів на здоров'я людей;
- г) негайного інформування про надзвичайні екологічні ситуації;
- ґ) передачі інформації, отриманої в результаті проведення моніторингу довкілля, каналами інформаційних зв'язків органам, уповноваженим приймати рішення щодо отриманої інформації;
- д) забезпечення вільного доступу до екологічної інформації, яка не становить державної таємниці і міститься у списках, реєстрах, архівах та інших джерелах.

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН»

*Із змінами і доповненнями,
внесеними Законами України
від 13 травня 1999 року N 653-XIV,
від 20 листопада 2003 року N 1294-IV,
від 20 січня 2005 року N 2384-IV*

Цей Закон регулює питання практичної реалізації громадянами України наданого їм Конституцією України права вносити в органи державної влади, об'єднання громадян відповідно до їх статуту пропозиції про поліпшення їх діяльності, викривати недоліки в роботі, оскаржувати дії посадових осіб, державних і громадських органів. Закон забезпечує громадянам України можливості для участі в управлінні державними і громадськими справами, для впливу на поліпшення роботи органів державної влади і місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, для відстоювання своїх прав і законних інтересів та відновлення їх у разі порушення.

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1. Звернення громадян

Громадяни України мають право звернутися до органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, засобів масової інформації, посадових осіб відповідно до їх функціональних обов'язків із зауваженнями, скаргами та пропозиціями, що стосуються їх статутної діяльності, заявою або клопотанням щодо реалізації своїх соціально-економічних, політичних та особистих прав і законних інтересів та скаргою про їх порушення.

Військовослужбовці, працівники органів внутрішніх справ і державної безпеки мають право подавати звернення, які не стосуються їх службової діяльності.

Особи, які не є громадянами України і законно знаходяться на її території, мають таке ж право на подання звернення, як і громадяни України, якщо інше не передбачено міжнародними договорами.

Стаття 2. Законодавство про звернення громадян

Законодавство України про звернення громадян включає цей Закон та інші акти законодавства, що видаються відповідно до Конституції України та цього Закону.

Стаття 3. Основні терміни, що вживаються в цьому Законі

Під зверненнями громадян слід розуміти викладені в письмовій або усній формі пропозиції (зауваження), заяви (клопотання) і скарги.

Пропозиція (зауваження) – звернення громадян, де висловлюються порада, рекомендація щодо діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування, депутатів усіх рівнів, посадових осіб, а також висловлюються думки щодо врегулювання суспільних відносин та умов життя громадян, вдосконалення правової основи державного і громадського життя, соціально-культурної та інших сфер діяльності держави і суспільства.

Заява (клопотання) – звернення громадян із проханням про сприяння реалізації закріплених Конституцією та чинним законодавством їх прав та інтересів або повідомлення про порушення чинного законодавства чи недоліки в діяльності підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, народних депутатів України, депутатів місцевих рад, посадових осіб, а також висловлення думки щодо поліпшення їх діяльності. Клопотання – письмове звернення з проханням про визнання за особою відповідного статусу, прав чи свобод тощо.

Скарга – звернення з вимогою про поновлення прав і захист законних інтересів громадян, порушених діями (бездіяльністю), рішеннями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян, посадових осіб.

Стаття 4. Рішення, дії (бездіяльність), які можуть бути оскаржені

До рішень, дій (бездіяльності), які можуть бути оскаржені, належать такі у сфері управлінської діяльності, внаслідок яких:

- порушено права і законні інтереси чи свободи громадянина (групи громадян);
- створено перешкоди для здійснення громадянином його прав і законних інтересів чи свобод;
- незаконно покладено на громадянина які-небудь обов'язки або його незаконно притягнуто до відповідальності.

Стаття 5. Вимоги до звернення

Звернення адресуються органам державної влади і місцевого самоврядування, підприємствам, установам, організаціям незалежно від форм власності, об'єднанням громадян або посадовим особам, до повноважень яких належить вирішення порушених у зверненнях питань.

У зверненні має бути зазначено прізвище, ім'я, по батькові, місце проживання громадянина, викладено суть порушеного питання, зауваження, пропозиції, заяви чи скарги, прохання чи вимоги.

Звернення може бути усним (викладеним громадянином і записаним посадовою особою на особистому прийомі) чи письмовим, надісланим поштою або переданим громадянином до відповідного органу, установи особисто чи через уповноважену ним особу, якщо ці повноваження оформлені відповідно до чинного законодавства.

Звернення може бути подано як окремою особою (індивідуальне), так і групою осіб (колективне).

Письмове звернення повинно бути підписано заявником (заявниками) із зазначенням дати.

Звернення, оформлене без дотримання цих вимог, повертається заявникові з відповідними роз'ясненнями не пізніше як через десять днів від дня його надходження, крім випадків, передбачених частиною першою статті 7 цього Закону.

Стаття 6. Мова звернень і рішень та відповідей на них

Громадяни мають право звертатися до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, посадових осіб українською чи іншою мовою, прийнятною для сторін.

Рішення щодо звернень громадян та відповіді на них оформляються відповідно до вимог законодавства про мову. Такі рішення та відповіді можуть бути викладені в перекладі мовою спілкування заявника.

Стаття 7. Заборона відмови в прийнятті та розгляді звернення

Звернення, оформлені належним чином і подані у встановленому порядку, підлягають обов'язковому прийняттю та розгляду.

Забороняється відмова в прийнятті та розгляді звернення з посиланням на політичні погляди, партійну належність, стать, вік, віросповідання, національність громадянина, незнання мови звернення.

Якщо питання, порушені в одержаному органом державної влади, місцевого самоврядування, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форм власності, об'єднаннями громадян або посадовими особами зверненні, не входять до їх повноважень, воно в термін не більше п'яти днів пересилається ними за належністю відповідному органу чи посадовій особі, про що повідомляється громадянину, який подав звернення. У разі якщо звернення не містить даних, необхідних для прийняття обґрунтованого рішення органом чи посадовою особою, воно в той же термін повертається громадянину з відповідними роз'ясненнями.

Забороняється направляти скарги громадян для розгляду тим органам або посадовим особам, дії чи рішення яких оскаржуються.

Стаття 8. Звернення, які не підлягають розгляду та вирішенню

Письмове звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором (авторами), а також таке, з якого неможливо встановити авторство, визнається анонімним і розгляду не підлягає.

Не розглядаються повторні звернення одним і тим же органом від одного і того ж громадянина з одного і того ж питання, якщо перше вирішено по суті, а також ті звернення, терміни розгляду яких передбачено статтею 17 цього Закону, та звернення осіб, визнаних судом недієздатними.

Рішення про припинення розгляду такого звернення приймає керівник органу, про що повідомляється особі, яка подала звернення.

Стаття 9. Заборона переслідування громадян за подання звернення і неприпустимість примушування їх до його подання

Забороняється переслідування громадян і членів їх сімей за подання звернення до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, посадових осіб за критику у зверненні їх діяльності та рішень.

Ніхто не може бути примушений до подання власного чи підписання колективного звернення або участі в акціях на підтримку звернень інших осіб чи організацій.

Стаття 10. Заборона розголошення відомостей, що містяться у зверненнях

Не допускається розголошення одержаних із звернень відомостей про особисте життя громадян без їх згоди чи відомостей, що становлять державну або іншу таємницю, яка охороняється законом, та іншої

інформації, якщо це ущемлює права і законні інтереси громадян. Не допускається з'ясування даних про особу громадянина, які не стосуються звернення. На прохання громадянина, висловлене в усній формі або зазначене в тексті звернення, не підлягає розголошенню його прізвище, місце проживання та роботи.

Ця заборона не поширюється на випадки повідомлення інформації, що міститься у зверненні, особам, які мають відношення до вирішення справи.

Стаття 11. Звернення до об'єднань громадян

Одержані об'єднаннями громадян звернення із зауваженнями і пропозиціями щодо їх діяльності розглядаються цими об'єднаннями та їх органами відповідно до статутів об'єднань, а заяви і скарги на ущемлення чи порушення ними прав громадян – згідно з цим Законом.

Стаття 12. Сфера застосування цього Закону

Дія цього Закону не поширюється на порядок розгляду заяв і скарг громадян, встановлений кримінально-процесуальним, цивільно-процесуальним, трудовим законодавством і законодавством про захист економічної конкуренції.

(стаття 12 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 13.05.99 р. № 653-XIV, від 20.11.2003 р. № 1294-IV)

Стаття 13. Діловодство щодо звернень громадян

Діловодство щодо звернень громадян ведеться в порядку, який встановлюється Кабінетом Міністрів України.

Розділ II. Порядок розгляду звернень громадян

Стаття 14. Розгляд пропозицій (зауважень) громадян

Органи державної влади і місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, об'єднання громадян, посадові особи зобов'язані розглянути пропозиції (зауваження) та повідомити громадянина про результати розгляду.

Пропозиції (зауваження) Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, інвалідів Великої Вітчизняної війни розглядаються першими керівниками державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій особисто.

Стаття 15. Розгляд заяв (клопотань)

Органи державної влади, місцевого самоврядування та їх посадові особи, керівники та посадові особи підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, до повноважень яких належить розгляд заяв (клопотань), зобов'язані об'єктивно і вчасно розглядати їх, перевіряти викладені в них факти, приймати рішення відповідно до чинного законодавства і забезпечувати їх виконання, повідомляти громадян про наслідки розгляду заяв (клопотань).

Заяви (клопотання) Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, інвалідів Великої Вітчизняної війни розглядаються першими керівниками державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій особисто.

Відповідь за результатами розгляду заяв (клопотань) в обов'язковому порядку дається тим органом, який отримав ці заяви і до компетенції якого входить вирішення порушених у заявах (клопотаннях) питань, за підписом керівника або особи, яка виконує його обов'язки.

Рішення про відмову в задоволенні вимог, викладених у заяві (клопотанні), доводиться до відома громадянина в письмовій формі з посиланням на Закон і викладенням мотивів відмови, а також із роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

Стаття 16. Розгляд скарг громадян

Скарга на дії чи рішення органу державної влади, органу місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, об'єднання громадян, засобів масової інформації, посадової особи подається у порядку підлеглості вищому органу або посадовій особі, що не позбавляє громадянина права звернутися до суду відповідно до чинного законодавства, а в разі відсутності такого органу або незгоди громадянина з прийнятим за скаргою рішенням – безпосередньо до суду.

Скарги Героїв Радянського Союзу, Героїв Соціалістичної Праці, інвалідів Великої Вітчизняної війни розглядаються першими керівниками державних органів, органів місцевого самоврядування, установ, організацій і підприємств особисто.

Скарги на рішення загальних зборів членів колективних сільськогосподарських підприємств, акціонерних товариств, юридичних осіб, створених на основі колективної власності, а також на рішення вищих державних органів вирішуються в судовому порядку.

Громадянин може подати скаргу особисто або через уповноважену на це іншу особу. Скарга в інтересах неповнолітніх і неієздатних осіб подається їх законними представниками.

Скарга в інтересах громадянина за його уповноваженням, оформленим у встановленому законом порядку, може бути подана іншою особою, трудовим колективом або організацією, яка здійснює правозахисну діяльність.

До скарги додаються наявні у громадянина рішення або копії рішень, які приймалися за його зверненням раніше, а також інші документи, необхідні для розгляду скарги, які після її розгляду повертаються громадянину.

Стаття 17. Термін подання скарги

Скарга на рішення, що оскаржувалося, може бути подана до органу або посадовій особі вищого рівня протягом одного року з моменту його прийняття, але не пізніше одного місяця з часу ознайомлення громадянина з прийнятим рішенням. Скарги, подані з порушенням зазначеного терміну, не розглядаються.

Пропущений з поважної причини термін може бути поновлений органом чи посадовою особою, що розглядає скаргу.

Рішення вищого державного органу, який розглядав скаргу, в разі незгоди з ним громадянина може бути оскаржено до суду в термін, передбачений законодавством України.

Стаття 18. Права громадянина при розгляді заяви чи скарги

Громадянин, який звернувся із заявою чи скаргою до органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, засобів масової інформації, посадових осіб, має право:

- особисто викласти аргументи особі, що перевіряла заяву чи скаргу, та брати участь у перевірці поданої скарги чи заяви;
- знайомитися з матеріалами перевірки;
- подавати додаткові матеріали або наполягати на їх запиті органом, який розглядає заяву чи скаргу;
- бути присутнім при розгляді заяви чи скарги;
- користуватися послугами адвоката або представника трудового колективу, організації, яка здійснює правозахисну функцію, оформивши це уповноваження у встановленому законом порядку;
- одержати письмову відповідь про результати розгляду заяви чи скарги;
- висловлювати усно або письмово вимогу щодо дотримання таємниці розгляду заяви чи скарги;
- вимагати відшкодування збитків, якщо вони стали результатом порушень встановленого порядку розгляду звернень.

Стаття 19. Обов'язки органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян, засобів масової інформації, їх керівників та інших посадових осіб щодо розгляду заяв чи скарг

Органи державної влади і місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, об'єднання громадян, засоби масової інформації, їх керівники та інші посадові особи в межах своїх повноважень зобов'язані:

- об'єктивно, всебічно і вчасно перевіряти заяви чи скарги;
- у разі прийняття рішення про обмеження доступу громадянина до відповідної інформації при розгляді заяви чи скарги скласти про це мотивовану постанову;

(частину першу статті 19 доповнено новим абзацом третім згідно із Законом України від 20.01.2005 р. N 2384-IV, у зв'язку з цим абзаци третій – десятий вважати відповідно абзацами четвертим – одинадцятим)

- на прохання громадянина запрошувати його на засідання відповідного органу, що розглядає його заяву чи скаргу;
- відмінити або змінювати оскаржувані рішення у випадках, передбачених законодавством України, якщо вони не відповідають закону або іншим нормативним актам, невідкладно вживати заходів до припинення неправомірних дій, виявляти, усувати причини та умови, які сприяли порушенням;
- забезпечувати поновлення порушених прав, реальне виконання прийнятих у зв'язку з заявою чи скаргою рішень;
- письмово повідомляти громадянина про результати перевірки заяви чи скарги і суть прийнятого рішення;

- вживати заходів щодо відшкодування у встановленому законом порядку матеріальних збитків, якщо їх було завдано громадянину в результаті ущемлення його прав чи законних інтересів, вирішувати питання про відповідальність осіб, з вини яких було допущено порушення, а також на прохання громадянина не пізніш як у місячний термін довести прийняте рішення до відома органу місцевого самоврядування, трудового колективу чи об'єднання громадян за місцем проживання громадянина;
- у разі визнання заяви чи скарги необґрунтованою роз'яснити порядок оскарження прийнятого за нею рішення;
- не допускати безпідставної передачі розгляду заяв чи скарг іншим органам;
- особисто організовувати та перевіряти стан розгляду заяв чи скарг громадян, вживати заходів до усунення причин, що їх породжують, систематично аналізувати та інформувати населення про хід цієї роботи.

У разі необхідності та за наявності можливостей розгляд звернень громадян покладається на посадову особу чи підрозділ службового апарату, спеціально уповноважені здійснювати цю роботу, в межах бюджетних асигнувань. Це положення не відмінює вимоги частини дев'ятої цієї статті.

Стаття 20. Термін розгляду звернень громадян

Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, – невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

На обґрунтовану письмову вимогу громадянина термін розгляду може бути скорочено від встановленого цієї статтею терміну.

Звернення громадян, які мають встановлені законодавством пільги, розглядаються у першочерговому порядку.

Стаття 21. Безоплатність розгляду звернення

Органи державної влади, місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації незалежно від форм власності, об'єднання громадян, посадові особи розглядають звернення громадян, не стягуючи плати.

Стаття 22. Особистий прийом громадян

Керівники та інші посадові особи органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, об'єднань громадян зобов'язані проводити особистий прийом громадян.

Прийом проводиться регулярно у встановлені дні та години, у зручний для громадян час, за місцем їх роботи і проживання. Графіки прийому доводяться до відома громадян.

Порядок прийому громадян в органах державної влади, місцевого самоврядування, на підприємствах, в установах, організаціях незалежно від форм власності, об'єднаннях громадян визначається їх керівниками.

Усі звернення громадян на особистому прийомі реєструються. Якщо вирішити порушені в усному зверненні питання безпосередньо на особистому прийомі неможливо, воно розглядається у тому ж порядку, що й письмове звернення. Про результати розгляду громадянину повідомляється письмово або усно, за бажанням громадянина.

Стаття 23. Організація прийому громадян вищими посадовими особами

Вищі посадові особи держави – Президент України, Голова Верховної Ради України, Прем'єр-міністр України – здійснюють прийом у встановленому ними порядку.

Розділ III. Відповідальність за порушення законодавства про звернення громадян

Стаття 24. Відповідальність посадових осіб за порушення законодавства про звернення громадян

Особи, винні у порушенні цього Закону, несуть цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність, передбачену законодавством України.

**Стаття 25. Відшкодування збитків громадянину
у зв'язку з порушенням вимог цього Закону при розгляді його скарги**

У разі задоволення скарги орган або посадова особа, які прийняли неправомірне рішення щодо звернення громадянина, відшкодовують йому завдані матеріальні збитки, пов'язані з поданням і розглядом скарги, обґрунтовані витрати, понесені у зв'язку з виїздом для розгляду скарги на вимогу відповідного органу, і втрачений за цей час заробіток. Спори про стягнення витрат розглядаються в судовому порядку.

Громадянину на його вимогу і в порядку, встановленому чинним законодавством, можуть бути відшкодовані моральні збитки, завдані неправомірними діями або рішеннями органу чи посадової особи при розгляді скарги. Розмір відшкодування моральних (немайнових) збитків у грошовому виразі визначається судом.

**Стаття 26. Відповідальність громадян
за подання звернень протиправного характеру**

Подання громадянином звернення, яке містить наклеп і образи, дискредитацію органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та їхніх посадових осіб, керівників та інших посадових осіб підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності, заклики до розпалювання національної, расової, релігійної ворожнечі та інших дій, тягне за собою відповідальність, передбачену чинним законодавством.

**Стаття 27. Відшкодування витрат по перевірці звернень,
які містять завідомо неправдиві відомості**

Витрати, зроблені органом державної влади, місцевого самоврядування, підприємством, установою, організацією незалежно від форм власності, об'єднанням громадян, засобами масової інформації у зв'язку з перевіркою звернень, які містять завідомо неправдиві відомості, можуть бути стягнуті з громадянина за рішенням суду.

**Стаття 28. Контроль
за дотриманням законодавства про звернення громадян**

Контроль за дотриманням законодавства про звернення громадян відповідно до своїх повноважень здійснюють Верховна Рада України, народні депутати України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Уповноважений з прав людини Верховної Ради України, Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські, районні, районні в містах Києві та Севастополі державні адміністрації, сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі комітети, депутати місцевих рад, а також міністерства, інші центральні органи виконавчої влади щодо підпорядкованих їм підприємств, установ та організацій.

**Стаття 29. Прокурорський нагляд
за дотриманням законодавства про звернення громадян**

Нагляд за дотриманням законодавства про звернення громадян здійснюється Генеральним прокурором України та підпорядкованими йому прокурорами. Відповідно до наданих їм чинним законодавством повноважень вони вживають заходів до поновлення порушених прав, захисту законних інтересів громадян, притягнення порушників до відповідальності.

Президент України

Л. КУЧМА

м. Київ
2 жовтня 1996 року
№ 393/96-ВР

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказом Міністерства охорони
навколишнього природного середовища України
від 18 грудня 2003 р. N 169

ЗАРЕЄСТРОВАНО
в Міністерстві юстиції України
4 лютого 2004 р. за N 156/8755

ПОЛОЖЕННЯ ПРО ПОРЯДОК НАДАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

1. Загальні положення

- 1.1 Це Положення визначає правові та організаційні засади забезпечення порядку надання та оприлюднення екологічної інформації.
- 1.2 У цьому Положенні наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
 - **інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація)** визначена ст. 25 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
 - **довідковий фонд екологічної інформації** – сукупність довідково-пошукового апарату, призначеного для задоволення еколого-інформаційних потреб;
 - **системно-аналітична обробка екологічної інформації** – процес обробки екологічної інформації методом аналізу та синтезу змісту документів із метою одержання необхідних даних, а також шляхом їх класифікації, оцінки, зіставлення та узагальнення;
 - **порядок надання екологічної інформації** – це визначена законодавством України та цим Положенням процедура можливої та необхідної поведінки фізичних та юридичних осіб щодо надання та поширення наявної екологічної інформації.

2. Організація екологічного інформаційного забезпечення

- 2.1 Організація екологічного інформаційного забезпечення здійснюється спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів та його органами на місцях, підприємствами, установами та організаціями.
- 2.2 Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів України та його органи на місцях, інші центральні органи виконавчої влади, підприємства, установи та організації, які мають екологічну інформацію, забезпечують у межах своєї компетенції формування та постійне оновлення електронних баз даних екологічної інформації і забезпечують громадськості вільний доступ до них через мережу Інтернет. Така інформація має включати:
 - 2.2.1 національну і обласні доповіді та звіти про стан навколишнього природного середовища з висвітленням динаміки його змін;
 - 2.2.2 перелік, тексти та проекти нормативно-правових актів, що діють у сфері охорони навколишнього природного середовища та звіти про дотримання природоохоронного законодавства;
 - 2.2.3 документи з питань політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, плани з охорони навколишнього природного середовища, програми та проекти;
 - 2.2.4 міжнародні угоди в сфері охорони навколишнього природного середовища та стан їх виконання;
 - 2.2.5 іншу інформацію про стан окремих об'єктів навколишнього природного середовища, якщо за результатами соціологічних досліджень вона виявляється важливою для громадськості.
- 2.3 З метою створення умов для широкого розповсюдження екологічної інформації спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його органи на місцях створюють центри екологічної інформації в столиці України, Автономній Республіці Крим та в обласних центрах. Центри екологічної інформації є інфраструктурними елементами мережі загальнодержавної екологічної автоматизованої інформаційно-аналітичної системи забезпечення доступу до екологічної інформації.
- 2.4 Спеціально уповноважений центральний орган виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів, його органи на місцях, інші органи виконавчої влади, підприємства, установи та організації забезпечують оприлюднення інформації через засоби масової інформації про:

- 2.4.1 стан навколишнього природного середовища, динаміку його змін, джерела забруднення, розміщення відходів;
- 2.4.2 надзвичайні екологічні ситуації та заходи щодо їх ліквідації та джерела забруднення;
- 2.4.3 розробку та прийняття екологічних програм, планів дій, а також документів з питань екологічної політики;
- 2.4.4 екологічні проблеми галузі чи регіону та можливі шляхи їх вирішення з метою залучення населення до участі у прийнятті рішень, що стосуються навколишнього природного середовища;
- 2.4.5 наміри щодо розміщення об'єктів підвищеної екологічної небезпеки, які вимагають проведення оцінки впливу на навколишнє природне середовище;
- 2.4.6 наміри щодо видачі відповідних документів на використання природних ресурсів місцевого значення, а також на забруднення навколишнього природного середовища, що видаються в межах їх повноважень;
- 2.4.7 ідентифіковані живі змінені організми у відповідності до міжнародних угод, які можуть бути імпортовані в країну;
- 2.4.8 досвід співпраці з громадськістю у галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки;
- 2.4.9 інші екологічні аспекти чи фактори, що є важливими для громадськості при здійсненні нею громадської екологічної експертизи чи реалізації інших екологічних прав.

3. Порядок надання екологічної інформації

- 3.1 Надання екологічної інформації центральними органами виконавчої влади та їх органами на місцях здійснюється з метою реалізації права громадян, їх об'єднань, державних органів та юридичних осіб на інформацію (надалі – запитувачів) шляхом:
 - 3.1.1 отримання, зберігання, використання та поширення екологічної інформації усно, письмово або іншим способом;
 - 3.1.2 систематичної публікації її в друкованих виданнях (булетенях, збірниках тощо), доповідях про стан навколишнього природного середовища, поширення інформаційними службами державних органів та організацій, повідомлення її через засоби масової інформації, публічні виступи;
 - 3.1.3 безпосереднього доведення її запитувачам за їх запитом, у тому числі з автоматизованих інформаційно-аналітичних екологічних систем, бібліотечних та архівних фондів, списків, реєстрів, кадастрів тощо.
- 3.2 Запит про надання екологічної інформації може не містити аргументації щодо зацікавленості запитувача та подається у письмовій чи електронній формі (додаток 1). У запиті визначають не більше трьох питань з однієї екологічної проблеми. Запит бажано надсилати рекомендованим листом з повідомленням про вручення, оскільки квитанція та повідомлення можуть бути необхідні в разі виникнення потреби оскарження порушених прав у суді.
- 3.3 У відповідь на запит запитувачам надається адекватна та достовірна екологічна інформація.
- 3.4 Органи державної влади та їх органи на місцях, які мають екологічну інформацію, надають запитувачу інформацію у запитуваній ним формі при її наявності, а при її відсутності – в іншій наявній формі з роз'ясненням причин надання інформації у такій формі.
- 3.5 Екологічна інформація надається у терміни, визначені Законом України «Про інформацію», але не пізніше одного місяця після подання запиту, якщо тільки обсяги та складність збору запитаної інформації не виправдовують продовження цього терміну до двох місяців після подання запиту. У разі необхідності продовження термінів зацікавлена особа повинна бути повідомлена не пізніше десяти днів з моменту надходження запиту.
- 3.6 У запиті про надання екологічної інформації може бути відмовлено, якщо вона становить державну таємницю.
- 3.7 У разі, якщо державний орган, підприємство, установа, організація незалежно від форми власності, об'єднання громадян чи посадова особа не мають у своєму розпорядженні екологічної інформації, яка міститься у запиті, цей орган повинен діяти відповідно до статті 34 Закону України «Про інформацію».
- 3.8 У відмові в задоволенні запиту та в повідомленні про його відстрочку зазначаються:
 - 3.8.1 посадова особа державного чи іншого органу, яка відмовляє в задоволенні запиту чи повідомляє про його відстрочення;
 - 3.8.2 дата відмови, дата надсилання або видачі повідомлення про відстрочення;
 - 3.8.3 мотивована підстава відмови або причини, із яких запитувана інформація (документ) не може бути надана у встановлений термін;
 - 3.8.4 термін, у який буде розглянуто запит (при відстроченні його виконання);

3.8.5 порядок оскарження прийнятого рішення (при відмові в задоволенні запиту).

3.9 Відмова в задоволенні запиту про надання екологічної інформації або відстрочка в розгляді запиту доводиться до відома запитувача у письмовій формі.

Головний спеціаліст відділу
взаємодії із ЗМІ та громадськістю

О. Сімонова

Додаток до пункту 3.2
Положення про порядок надання екологічної інформації

ЗАПИТ НА ЕКОЛОГІЧНУ ІНФОРМАЦІЮ

(назва державного органу, установи, організації, підприємства, суб'єкта підприємницької діяльності, до якого подається запит)

(прізвище, ім'я, по батькові запитувача)

(повна адреса запитувача)

(телефон)

Відповідно до ст. 50 Конституції України прошу надати мені (нам) таку екологічну інформацію:

_____ *(вказати конкретно)*

Інформацію прошу (просимо) підготувати в такій матеріальній формі: *(необхідне підкреслити)*:

письмовій, **електронній,** **аудіовізуальній,**

іншій матеріальній формі _____ *(вказати якій)*

та:

видати на руки, **надати можливість ознайомитися на місці,**

вислати на адресу: _____

_____ *(поштовий індекс, населений пункт, вулиця, N будинку, N квартири або офісу, електронна адреса)*

інше _____ *(вказати як)*

У разі неможливості надати інформацію прошу (просимо) у десятиденний термін підготувати письмову аргументовану відповідь відповідно до ст. 33 Закону України «Про інформацію».

Дата

Підпис

Головний спеціаліст відділу
взаємодії із ЗМІ та громадськістю

О. Сімонова

ЗМІСТ

Передмова.....□	3
Хто має право доступу до екологічної інформації?	4
Яка інформація є екологічною?	4
Хто повинен надавати екологічну інформацію?	5
Як одержати екологічну інформацію?.....	6
Як оформити запит?	7
Як захистити право на доступ до екологічної інформації?	8
ДОДАТКИ	
Взірець запиту з доступу до екологічної інформації	9
Взірець скарги щодо порушення права на доступ до екологічної інформації.....	10
Контактна інформація органів державної влади та місцевого самоврядування	11
ЗАКОНОДАВСТВО	
Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля	15
Закон України «Про інформацію»	29
Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (витяг).....	42
Закон України «Про звернення громадян»	45
Положення про порядок надання екологічної інформації	51
Запит на екологічну інформацію	53

Доступ до екологічної інформації:
Посібник / За ред. Козак З. Я. – Львів: «ЕПЛ», 2006. – 56 с.

Міжнародна благодійна організація
«Екологія-Право-Людина»

АДРЕСА:

вул. Крушельницької, 2, м. Львів 79000, Україна
тел./факс: + 38 (032) 297-14-46
телефон: + 38 (0322) 72-27-46
e-mail: epac@mail.lviv.ua
веб-сторінка: <http://www.epl.org.ua>

Підписано до друку 08.06.2006. Формат 60x84/8.
Папір офс. Гарнітура Arial. Офсетний друк. Наклад 1000.
Ум. друк. арк. 6,51. Ум. фарбовідб. 6,78.
Обл.-вид. арк. 4,63.

Друк ТЗОВ «Комранія “Манускрипт”»
вул. Руська, 16/3, м. Львів, 79008
тел./факс: (032) 297-81-00

